

1 CORÍNTIO

Tujkénú Coríntori Íjcyáme éllevu

Páávororo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aane íñe íhyaami muhsti mécaatúnú ménahbe Tsójtenémá elle Coríntori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáakée Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri ímíbájchóme éllevu. Áhdure idyé múhdumé pahúllevá múnaa páme avyéjuubéré íjcyáábedi íjyáacunúhíjcyámé wáábyuta téhaámi. ³ Aane óvíi Méécaáni Píívyéébema Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí ámúhakye píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Críjtoj tééveri Píívyéébe píaabóne

⁴ Páíjyuvaré ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri ámúhakye díbye píáábohíjcyáné hallúvu. ⁵ Muurá díbyema ímí ámuha meíjcyáne j tééveríyé Píívyéébe ámúhakye píaabómé ámuha mépiivyété meúwaabóné keená ímiááné Íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne. ⁶ Muuráhjáa díbyedítýú Íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámúhadítýú bóhówaúcunúhi. ⁷ Áánéllii díbye tsááiñe ámuha metéhméné hajchótá meíjcyáa Píívyéébe píáábójú pañe. ⁸ Áámeke ámúhakye téhméiibe éhnííñevu ímí ámuha díbyeke

meúraavyémé íínetú menéétsámeítu Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácoóca. ⁹ Muurá Píívyéébe ímiááné meenú iñéhdú. Aabée tsúúca meke ujcú Íli Jetsocríjtó Máavyéjuube Íjcyáábema dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

Cahcújtso múnaa páhduváré íjtsámeíñe

¹⁰ Ámuúha táñahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámúhake o bóijcyú ámuha metáhjácatsíhíjcyánetu. Óvíyacóóné páhduváré ámuha meítsámeíhíjcyáne. Tsajíjtóré meíjtsámeíñe ímíñeúvú ménahbévajcátsi. ¹¹ Ehdú ámúhake o nées ámuhává meúhbácatsíhíjcyáné oke Coroéémudítú tsaate úúbállénéllííhye. ¹² Ámuhává tsaate ménehíjcyá Páávoróéjté meíjcyane. Áánetúvá tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Tsiytyévá nehíjcyá Péédoróéjté íjcyane. Tsiytyévá nehíjcyá Críjtoéjté íjcyane. ¹³ ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcámeíhi? Pane ¿acáa o íhvéjtsámeí ámuhá wáyjuri páwachékevu oke ditye iwátyétyéhcuiki? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsójtsoítsámeíhi? ¹⁴ Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámúhadítú o tsójtsojú Críjpoma Gááyómútsikye o tsójtsoné boóne. Áánéllíi ó téhdujtsó Píívyéébeke. ¹⁵ Aane tsá múha nééíturó támamyémú Íjcyame tamyémeri itsójtsoítsámeíñe. ¹⁶ Áhduréhacáa idyé ó tsojtsó Ejtéépanáké imúnáama. Átsihdyúu tsáhájuco muucá o tsójtsojúcootúne. ¿Íhíjyáa mityá o tsójtsojá? Tsáhájuco o ítsáávetúne. ¹⁷ Tsáháa Críjto oke pícyootú o tsótsóhíjcyaki. Muuráhjáa íhdyu oke pícyoobe mepée mepájtjetéíñe díbye

méenune úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe tsá o úwáábohíjcyatú táíjtsaméityuré o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o méenuca dibyée páwachékevu dsíjívéné tsá íínetú meke píáábóítyuróne.

Píívyéébe Críjtoj tééveri úújsetsóné íhtsútuube íjcyane

¹⁸ Muurá wágóóóvéímyedívú álliuré teene mekéé ipájtyetétso páwachékevu Críjto dsíjívéné uwááboju. Áánetu ihdyu mecáhcujsómé mepájtyetéímyedívú tsá tene álliu íjcyatúne. Muurá Píívyéébé íhtsútú teene. ¹⁹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Waajácu múnáa iiye ipájtyetétsoméílyóneri tsúúráméíhíjcyámedítúú ó waagóó tééné íjtsaméi. Ehdu ditye íjtsáméiyóné óhdivu atéréenére.

Ehdu muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé.

²⁰ Aanéhaca íñe ¿íínetú diitye waajácu múnáake píaabóné ditye panévare íjtsáméíñe? Áhdure ¿íínetú píaabóné ditye páhduvare úwáábócatsíhíjcyáne? Muurá mee míamúnáadívú ímiáané íjcyaróné Píívyéébedívú atéréene. ²¹ Aabe muurá íná túhúúlléébejii waajácu ehdu míamúnáa iiye páhduvare íjtsáméiyómé pájtyetéítyuróne. Áánéllíihyée muurá pícyoobe íñe míamúnáa állíuri díllóhíjcyané uwááboju cáhcujsómé téenej tééveri ipájtyetéki.

²² Muurá tamúnáa jodíómú imíllé íévéhoowávú Píívyéébe méénuráítyuróné méénune íájtyumíné botsíi icyáhjújtsó tééné uwááboju. Áánetu gríéégomu íjtsúcunú iiye íjtsáméiyi panévare

iwáájacúne. ²³ Áronáa ihdyu muha ímiáané íjcyane méúwáábohíjcyá dityée páwachékevu wátyétyéhcuube Críjtodítýú íjcyáné uwááboju. Árone tamúnaa itsúcunúhijcyá íllure tééneri muha diityéké memávárichohíjcyáne. Téhdure jodíómú íjcyatúmé nehíjcyá álliúré íjcyane íínetú meke píáábotúne. ²⁴ Áronáa tsúúca tsaatéké diityédítýú Píívyéébe újcume waajácú dibyée íhtsútuube pane wáájacuube íijcyane Críjtoj tééveri úújetsóne. ²⁵ Aabe Píívyéébé íjtsaméi míamúnaa állíuri díllohíjcyáronévú tsá diityé íjtsaméi úújetétúne. Áhdure dííbyeke íhtsúuvúdú ditye íjtsúcunúróóbé íhtsútuvu tsá múha úújetétúne. ²⁶ Cáhawáa méijtsúcunu, ámuúha táñahbémuuj. Muuráhjáa meke dibye újcúme pañe tsá mítyame íhtsutúmé íjcyatúne. Uhjéméré muurá diityédítýú cáhcujtsóhi. ²⁷ Aane muurá míamúnaa meke éhdiivállehíjcyáromeke újcuube mejtééveri diitye íhtsutúmé waajácu múnáake íñúcójpívétsoki. ²⁸ Muurá meke ditye éhdiiválléromeke újcuube meke dibye íhtsútújtsóné lliiñévú diitye íhtsutúmé íjcyarómé ílluréjuco ídáátsonúki. ²⁹ Téhdurée tsá íínerí memítýájkímyeíityuróne. ³⁰ Muurá ihdyu dííbyere Píívyéébe meke ujcú Jetsocríjtoéjté meíjcyaki. Áánélliihyée dííbyeke pícyoobe meke dibye ímiáa tujkévejúvú íajcuki. Áhdurée dííbyej tééveriyé ímiáámedi meke idíllómeke ímíbájchoobe mepájtyetéki. ³¹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímítýájkímyeííñé ímillémé múu mítyajtsó Píívyéébekére.”

2

Críjtodítýú íjcyáné uwááboju

¹ Ámuúha táñahbému, muuráhjáa íñe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ámúhake o úwáábócooca tsá o íhjúvahíjcyatú ihsútúúnécóbaúvu.

² Téhdurée ámúháj piine o íjcyabe tsá tsíñéhjiri o wátyánúmeíhíjcyatúne. Apááñerée ó imíllehíjcyá ámúhake o úwaabóné dityée páwachékevu wátyétyéhíjcyatú íjcyáné uwááboju. ³ Ároobée tsá ámúhadívú o úújetétú 'mityáhmítýa'. Idátsóhrée muurá ó úújeté ámúhadívú ílityécunúúbere.

⁴ Aabée tsá ámúhake íhnáhó o úwáábotú muhdú míamúnaa íhdityúré iújcúné íjtsaméiyi úwáábohíjcyádu. Píívyéébedítýúré tsáané íjtsaméiyi ámúhake o úwáábónéllii dííbyé Apííchó ámúhadívú bóhówátsohíjcyá ámuha mecáhcújtsoki.

⁵ Aane íñe ámuha mecáhcujtsó Píívyéébe íhnáhorí ámúhake píáábóneri. Tsá míamúnáá íjtsaméi ámúhake píáábóneri ámuha mecáhcújtsotúne.

Píívyéébedívú Ípííchó meke wáájácútsóne

⁶ Muurá Píívyéébeke cáhcújtsómeke muha méúwáábohíjcyá ítyuhútsíhji. Áronáa tsá ííñújiri íjcyáné míamúnaa íavyéjútémá wágóóóvéímýe íjtsaméi muha méúwáábohíjcyatúne. ⁷ Muha méúwáábohíjcyá muhdúhjáa Píívyéébe pane iwáájacúdú íjcyabe míamúnáake ipájtyetétsoíñe tsúúcajátújuco ííñújii ípívyéjtsótúné íhdéjuco pítyájcámeíñe.

⁸ Ehdúhjáa dííbyé pítyájcoju néene muurá tsá tsáapíubaré wáájacutú íñe ííñújiri íjcyáné avyéjútédítýu. Muuráhjáa iwáájacuca tsá

ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátyétyéhcutútyuró avyéjuube íhtsútuube íjcyáábeke. ⁹ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé:

Tsá múha wáájácutú muhdíivané Píívyéébe méénune dííbyeke ávyejúúllémé wáábyuta. Áánéllii tsá múha úúbálléítyuró muhdíivané tene íjcyane.

¹⁰ Áronévú tsúuca meke dííbyere Píívyéébe waajácútsó mépañévú Íapííchó ipícyóónej tééveri. Muurá páneere dííbyé íjtsaméi Íapííchó waajácúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáájácutú tsíjtyé íjtsaméi. Meere tsáápiitsa méwaajácú muhdú meíjtsámeíñe. Ahdu Píívyéébé íjtsaméi apááñéré Íapííchó waajácúhi. ¹² Aanée mépañévú pícyoobe meke íídaatsólléne téenej tééveri mewáájácu muhdú díbye mééma méénune. Tsáháa tsííñe apííchó díbye mépañévú pícyootúne. ¹³ Aane íñe muha méúúbálléhíjcyá tsúuca dííbyé icyánéjcujeje muha meíjcyámeke dííbyé Apííchó túkëvejtsódújuco. Tsá míamúnáá íjtsaméi muha meúúbálléhíjcyatúne.

¹⁴ Muurá Píívyéébé icyánéjcujeje íjcyatúme tsá cáhcújtsotú díbye Íapííchoj tééveri meke túkëvejtsóné ténejejeje íjcyátúnéllíihye. Áánéllii íjtsúcunúme álliuré tene íjcyane. ¹⁵ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó mépañe íjcyaméré méwaajácú dííbyé icyánéjcu. Áánetu dííbyé Apííchó ípañe íjcyatúme tsá wáájácutú ténejeje. ¹⁶ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “¿A íjcyámé tsaate Píívyéébé íjtsaméivu úújetéme? ¿A íjcyámé tsaate

dííbyeke úwáábóiyóme?” Aane muurá ihdyu dííbyeéjté muha meíjcyame méwaajácú Críjtó íjtsaméi.

3

Píívyéébé wákimyéi méénúmeíñe

¹ Ámuúha táñahbé muj, muurá Píívyéébeke úraavyémé dííbyé Apííchó túkévéjtsóné pañe íjcyámeke o úwáábohíjcyádúu tsá ámúhake o úwáábotú dííbyeke ámuha ímí meúráávyétúnéllíihye.

² Áánéllíihyée muurá ítyuhúútutsíhjíré ámúhake o úwáábohíjcyá éhne múúne tsííméneke tsíiju majchótú ájcútulle ímujpáñetúréi ñóhñótsohíjcyádu. Aamée ámuha tsá téjyu mepíívyetétú uwáábó meújcune teetsi tsíímene majchói méénútutsi íjcyadu. Aame ámuha téhduréi ícyoocápi. ³ Téénéllíi muurá ámuha méúhbácatsíhíjcyáhi. Áhdure ámuha ménomíutáávácatsíhíjcyáhi. Ehdu múhdurá ámuha meítsáméihíjcyánéllíi muurá ámuha méijcyá Píívyéébeke wáájácutúme íjcyadu. ⁴ Muurá ámuha tsaate ménehíjcyá oo Páávoróéjté meíjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáíívémeíhíjcyá ihdícyame íjcyadu.

⁵ Aane ¿muubá oo Páávoró? Áhdure ¿muubá diibye Apóóro? Áánerá Píívyéébé íicúve múnáajtétsíyé muhtsi meíjcyamútsí téénevúu múhtsikye díbye pícyoone méméénuhíjcyáhi. Aanée muurá múhtsí wákimyéíjyuco íjcyane Ávyéjuube Jetsóodítyú íjcyané uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúúca ámuha mécáhcujsóhi. ⁶ Ópée muurá

ímichi ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsiéméné mebájtso. Aanée diibye Apóóró éhniíñevu tsiíñe úwáábohíjcyá éhne múúne teene bajtso íchémétu memúríchohíjcyádu. Aane muurá dííbyere Píívyéébe píáábóneri cáhcujtsómé dííbyé uwááboju eene mebájtso dííbyere píívyétsohíjcyádu.

⁷ Aane ímichi o úwáábohíjcyároobe tsá múúbé ihtsútuubé o íjcyatúne. Téhdure diibye eenée táuwáábó cámahjácoobe tsá múúbé ihtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébe apáábyéré ihtsútuube íjcyáábé píááboríyé cáhcútsohíjcyámé dííbyé uwááboju.

⁸ Muurá eene bajtso múúne memúrijchódú táuwáábó cámahjácóóbema muhtsi tsahtúré tsané tujkévevu. Áronáa ihdyu múhtsikye Píívyéébe múhtsí tujkévevu áhdoó muhdú muhtsi mewákímyeiíhijcyádu.

⁹ Muurá ámuha úmihédu, téhdure jahdu. Áané aabájaabédú néébe Píívyéébeé. Áábé wákimyéi múnáajtétsi muhtsi meíjcyamútsi ámúhake méúwáábohíjcyá téneecúdú ámuha menéémeke.

¹⁰ Muuráhjáa meke iwájyúnéllii oke pícyoobe páñétúejpi jááháñé wákimyéi múnáajpídyú o néébe dííbyé uwááboju o úwáábohíjcyá éhne múúne já apíhajcúné mewádúhcútuujkénúdú nééneé. Aane muurá bóóne tsíjtyeréjuco teeja wákímyeídyú nééne tsíjtyeréjuco táuwáábó éhniíñevu úwáábohíjcyámé ihdyu óví téiíbúwá úwaabóhi.

¹¹ Muurá íjcyaaabe tsáápiye éhne múúne jaa ímichi teene apíhajcúnetu éjkedu néébe Jetsocríjto. Aane tsá múha nééítyuró tsijpi íjcyane.

¹² Áanéllii múu ímíñeúvú dííbyé wákimyéi meenú éhne múúne tsaapi jaa cóhpénéhjitú

óorótu, imíwu néené newáyúúnetu, tsítsíiné uwáñewáánetu méénudu. Áánetu muurá tsijtye méénúiyá 'tsucátsúcá' íjcyatúné úméhewáánee, úméhecóónee, ajií, éhdúnetu. Ahdu tsá múu íjcyatú átéréénéhjitu jaa méénuubédu. Múu íjcyá cóhpénéhjitu méénuubédu. ¹³ Muurá jaa ímichi ápíhajcúnetu éjkedu néébedítýú íjcyané uwááboju muhdú meméénuhíjcyané waajácúmíí Píívyéébe teene mééma ímbájchócoóca. Ímiá wákimyéí meméénuhíjcyané coévaá éhne múúne cúújúwari átéréene áíívyéné boone ícyohpéneréjuco cóevádu. ¹⁴ Muurá ímí tééné wákimyéí meméénuhíjcyámé iáhdó méújcuúhi. ¹⁵ Áánetu múhdurá meméénuhíjcyámé tsá iáhdó méújcúityúne. Arónáa ihdyu mépájtyéteé tsúúca dííbyéjtéjuco meíjcyame éhne múúne tsaapi ihjya áíívyérónáa pájtyetédu.

¹⁶ ¿Aca tsá ámuha mewáájacutú Píívyéébeéjté meíjcyame dííbyé duurúvajádú menéémé pañe dííbyé Apííchó íjcyane? ¹⁷ Muurá meke tsúúca díbye ímbajchómé metútáváávéhajchíí ílluréjuco meke díbye íñé iíñújitu wáágóoíñe.

¹⁸ Áánéllíi tsá múu állímyeítýúne. Tsaate ííñújíene iwáájacúhajchíí múu íjcyá ídaatsóméré íiná wáájacútúmeúvúdú ímiá waajácu múnaa ámuha meíjcyaki. ¹⁹ Muurá íjíene mewáájacúné Píívyéébedívú atéréene. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Waajácu múnáake Píívyéébe tééneríyé túhúúvetsómé íllure báníúmeíhi.” ²⁰ Téhdure tsiíñe nééneé: “Waajácu múnáa íjtsaméí Píívyéébe waajácú átéréene íjcyane

íinetú diityéké píáábotúne.” Ehdu nééne Píivyéébé waajácúháámitu. ²¹ Áánéllii tsá míamúnáajpi méhdure néébeke íhtsútúúbedi medíllóne meuráávyéítyuróne. Téhdure tsá dííbyedi memítyájkímyeíítyuróne. Muurá páneere ííñújiri íjcyane méwáábyuta. ²² Muurá meke píáábohíjcyaaabe ííñújiri meíjcyané hajchóta. Téhdure meke píáábohíjcyaaabe medsíjivémé ímí meíjcyaki. Aane íñe oo Páávoroo, Apóóroo, Péédoroo, íjcyámeke múúhakyé pícyoobe ámúhakyé muha mepíááboki. ²³ Aane tsúúca méijcyá Críjto Píivyéébeéjpi íjcyáábeéjte.

4

Uwáábojte úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha méwaaajácú ídátsó ámuháduré muha menéérome Críjtó wákimyéi múnaa meíjcyane. Muuráhjáa múúhakyé pícyoobe Píivyéébé muhdú meke ipíááboíñé pítyájcámeíñé uwááboju muha meméénuki. ² Áánéllii tééné wákimyéi máhallúrí íjcyane ímíñeúvú méméénúiyáhi. ³ Tsá muurá muhdú óhdivu tene néétu ámuha tsíjtyema muhdú o ícyahíjcyané oke menééiyóne. Tsá muurá o némeíítyuró muhdú o ícyahíjcyáne. ⁴ Apáábyéré ihdyu Píivyéébe waajácú muhdú o íjcyane. Árónáa ihdyu ó waajácú táhallúrí ímityúné íjcyatúne. Ároobe tsá o némeítyú ímiáábé o íjcyane. ⁵ Ahdícyane tsá múu Críjtó wákimyéi muhdú tsaate méénune múhdurá diityédívú íjtsúcunútúne. Óví ihdyu páñetu tsaabe

muhdú dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyáné meke iñéékíí. Áijyu ihdyu muhdú mewákímyeíñé meke téhdújtsóiiibye Píívyéébeé.

⁶ Aane iñe muhdú muhtsi Apóóroma meícyahíjcyáné ámúhakyé ó úúballé tehdu ámuha meíjcyá tsíñehji íjtsámeítyúme. Tsá múu tsaatékeré ímí íjtsúcunúne tsíjtyeke éhdiíválletúne.

⁷ ¿Aca múha meke picyóó tsíjtyé ehniíñevu meíjcyaki? Áhdure ¿aca iñá méhdi Píívyéébé piáábori meújcutúne? Áánerá Píívyéébé piááboriyé meíjcyáhi. Ááneri tsá memítýájkímyeítyuró méihnáhoriyé meíjcyáneríjñivari.

⁸ Ámuháubá méijtsúcunúmeí Píívyéébé icyánéjcutu íñé imíjyaúrójucó ámuha meíjcyane íínetú vííotúme. Ááne muurá tsáhájucó múúhadi ámuha meíícúvetúne. Ímiááneiyó ihdyu ámuha ténejcutú meíhtsútuuvéné ímí tsaméhjí meíjcyaki.

⁹ Píívyéébéubáhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojtéké picyóó ávyeta íídáátsojte muha meíjcyaki. Aame muha méijcyá ídaatsóné éhne múúne ditye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Áámedi múúhadi míamúnáama níjkyéji múnaa ullévenúhijcyáhi.

¹⁰ Muurá iñe Críjtoke meúráávyénéjcutu ámuha múúhadítyú ménéhíjcyá átéréejte iñá wáájácutúme muha meíjcyane. Ááne ámuháyé méijtsúcunúmeí íhtsutúme ámuha meíjcyame ímí tehjújucó dííbyeke meúraavyéne.

Aane muurá míamúnáa múúhakyé ávyejúúllétúme ámúhakyéré ávyejúúlléneri ámuha mémítýájkímyeíhijcyáhi. ¹¹ Muurá ihdyu muha

ídátsó múúhá ajyábama meíjyunúhíjcyámedi
 ídaatsóné tsájaare múúhá wajyámu. Áámedi
 míamúnaa ícúbáhrahíjcyá múúhá íjcyátsíúubamáyé
 muha meíjcyátúmedi. ¹² Muurá muha
 meúwáábóné tsanéjcvu méwákímyeíhíjcyá tééne
 tájpí muha meíjcyaki. Áámeke míamúnaa páhdúvaré
 idyáíívémedítýú nehníwu íhjúvaróné muha
 maáábúcúne ímíjyuuríyé méíhjúvahíjcyá diityéma.
¹³ Ehdu múúhake ditye dáríívéronáa ímiááméré
 muha méícyahíjcyáhi. Ároné pañe ícyocápí
 múúhadítýú nehíjcyámé átéréejte muha meíjcyame
 íllure míamúnáake metútávátsohíjcyáne.

¹⁴ Tsá ámúhake o núcójpívétso ehdu o
 néétune. Íllure ámúhake ó úwaabó áátsíimédú
 ámuha menéemeke o wájýúnema. ¹⁵ Muurá
 mítyame ámúhake Críjtodítýú íjcyáné uwááboju
 úwáábórómedítýú ó íjcyá ámúháj caanítýú
 o néébe ímichíi táuwaábori ámuha dííbyeke
 mecáhcújtsótujkénúnéllíhíye. ¹⁶ Áánéllíi ímíñeúvú o
 íjcyadu meíjcyá.

¹⁷ Muurá tájtsíiménédú néébe Timotéo ímiáábé
 íjcyáábeke ó wallóo ámúha éllevu. Aabe óví
 ámúhake úúballé muhdú Críjtoke o úráávyebe
 o úwáábohíjcyáné o ááhívehíjcyátsíhjí cahcújtso
 múnáake. ¹⁸ Áronáa ¿íveekí ámúhadítýú tsaate
 múhdurá dáríívémeímyé mítyákímyeíhíjcyáhi?
 ¿Íhya mítyá íjtsúcunúmé ámúhake tsiíñe o úújéityúne?
¹⁹ Muurá Píívyéébe ímílléhajchíi lléváhréjuco
 ámúhake o ááhívetéíñe. Áijyu ó waajácuú ñná ditye
 méénuhíjcyáné eene ‘mityáhmítýá’ íhjúvahíjcyáme.

Tsá imyéénutúnéré ditye ihjyúváityuróne. ²⁰ Muurá tsá Píívyéébé avyéjúeje meijcyatú pevénére meihjyúváneri. Apáámyéré ihdyu dííbye ihsúturi ijcyame téénééje ijcyáhi. ²¹ Ahdícyane ¿muhdú ámuha méimíllé ámúhake ellévú o úújetécooca o túkévejsóne? ¿A chooco ímíjyuúri? ¿Mityá ihnáhóónécoba múu úhbadu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

¹ Muurá ó waajácújucó tsaapívá ámúhadítú tsííjúdúéllema ícyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píívyéébeke wáájácútúrómedívú idyé teene ávyetá ímityúne. ² Ááneréi ijcyáronáa ámuha mémityákímyeíhijcyá Píívyéébeéjé ámuha meijcyáneri íllure múu kímoovéme. Muurá tehdííváné imityú méénúmeke ámuha méijchívyétsóiyá ámúháj pínétu. Tsáhájucó ámúhama ditye píhcyáávéityuróne. ³ Aane ámúhama o íjcyátúroobe tsúuca ó waajácú muhdú meméénuíñé dííbyeke. ⁴⁻⁵ Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri mepíhcyáávéne méijchívyetso dííbyeke. Aane téhdure ámúhake ó nahbénuú táíjtsaméiyi. Áábeke méihvéjtsó Naavéné hójtsí pañévuréjuco díbye ícúbáhrámeíñé níjcaúvú idsíjive Máavyéjuube Jetsocríjtó tsiíñe tsáácooca díbye ipájtyeteki.

⁶ Aane tsá tene ímityú Píívyéébeéjé ámuha meijcyáneri memityájkímyeíñé múhdurá ámúhama tene pájtyénááaca. Muurá haríínallíjyú metátsájconé pañévú áyánéwu tééné ooríchetu

mepícyooróné páneeréjuco óórichóne. Ahdu nééne muurá tsaapi ímityúné méénúúbeke ìná menéétúhajchíí pámeekéréjuco díbye tútávajtsóne.

⁷ Áánéllii illuréjuco dííbyeke méijchívyetso teene pááá ooríchódú néébeke ámuha meimíbbáavyeki. Muuráhjáa Críjto Píívyéébé obééjáwuúdú néébe ipájámeíñe ícúbáhrámeí mewájuryi mepájtyeteki.

⁸ Áánéllii metsu ímiááméré méijcyáne meúráávye tsaímíyé dííbyeke. Ovíjyacóóné átérééné íjtsaméí méhdityu bóhówaúcunúhijcyáne. Métsu ténéjcu méihvéjtsóne dííbyé ihjyu ímiá májchódú nééneréjuco menújtsoki.

⁹ Muuráhjáa íhde ámuha éllevu o wállóháámí pañe tsúúca ámuhakye ó úwaabó ámuha menáhbevájúcoótu ihdícyámema dómácócatsíhíjcyámedívu.

¹⁰ Árónáacáa tsá ámuhakye o bóíjcyutú ámuha méihjyuvájúcoótu diitye ímityúmema mítyane iéhnéváiyóneri tsúúrámeíhíjcyámee, naní múnaa, níjcyotájteke dúúruvahiíjcyámee, ihdícyáméhjima

dómácócatsíhíjcyámee, éhdúmema. Muurá ihdyu ehdu nééróméj pñine mépiivyété méijcyane tsají hallúríyé diityémá méijcyánéllíihye.

¹¹ Muuráhjáa ihdyu ámuhakye o néé eene ‘cahcújtso múnaa muúha’ néérome ihdícyáméhjima idyómácójcatsíyónee, éhniíñevúré iéhnévarónee, níjcyotájteke icyáánívarónee, tsíjtyedi íihjúvarónee, illíyícyáverónee, íñáníyónee, éhdune méénuhíjcyámedívú ámuha menáhbevájúcoóítyuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchóítyuróne. ¹²⁻¹³ Muurá tsá

o íícúvetú cahcújtso múnaa íjcyatúmé muhdú ícyahíjcyáneri. Óví ihdyu Píívyéébere diityémá teene ímíbajchóhi. Áronáa ihdyu ámuha cahcújtso múnaa méíítéiyá ámúhadítyú múhdurá dáríívémehíjcyámeke ámuha meíjchívyétso ámúháj piínétu.

6

Cahcújtso múnaa ímityúné ímíbáchójcatsíyóne

¹ ¿Íveekí ímityúné ámuha medáríívéjcatsícyooca mépehíjcyá cahcújtso múnaa íjcyatúné ímíbájchojté éllevu? ¿Íveekí tsá ámuha tsamééré cahcújtso múnaa meímíbáchójcatsíhíjcyatú ténehji? ² ¿Mityá tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébé cahcújtso múnaa meíjcyame dííbyeke cáhcújtsótúmema muhdú ditye ícyahíjcyané meímíbájchoíñe? Aanéjíí muurá ámuha mépiivyété ámúhama pájtyenéhji ámuháyé meímíbáchójcatsíñe. ³ Áhdure muurá níjkyéji múnaa íjcyarómema muhdú ditye ícyahíjcyané méímibájchoóhi. Aanéjíí muurá mépiivyété tsamééré cahcújtso múnaa meímíbáchójcatsíñe. ⁴ Áánáa ¿Íveekí ámuha mépehíjcyá cahcújtso múnaa íjcyatúné ímíbájchojté éllevu ímityúné ámuha medáríívéjcatsícyoóca? ⁵ Ehdu íñe ámúhakye o nées ámuha téneri menúcójpívéne tehdu meméénújúcóótuki. ¿Aca tsá ámuha elle meíjcyané cahcújtso múnáadítyú tsaatéuba íjcyatú teene ámúhama ímíbájchóiyóme? ⁶ ¿Íveekí ámuha páhduvaré medáríívéjcatsíñe cahcújtso múnaa

Íjcyátúme éllevu mépehíjcyá ditye ámúhama teene íímíbájchoki?

7 Ehdú ámuha medáriívéjcatsíñetu ílluréjucu ámuha metútáváávehíjcyáné ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyérónetu. ¿Íveekí tsá ámuha maáábúcu híjcyatú ámúhake tsaate íúhbarónee, íñáníyónee, dáriívéne? 8 Tehdu ámuha meíjcyáíyótsihvu ¿íveekí diityéké ámuha mépiámeíhíjcyáhi? Ehdú ámuha meméénúneri tsané nahbémú ámuha meíjcyarómé íllure metútávátsócatsíhíjcyáhi.

9-10 ¿A tsá ámuha mewáájacutú ímityúmé Píívyéébé avyéjuvu úcáávéityúne? Ahdícyane tsáma mébáñúmeídíñe. Muurá íhdícyáméhíjma dómácócatsíhíjcyáme, níjcyotájteke cáánívahíjcyáme, tsamééré wajpíímú dómácócatsíhíjcyáme, tsamééré walléemú dómácócatsíhíjcyáme, naní múnaa, mítyane íéhnéváíyóneri íjyácunúhíjcyáme, lííyícyáve múnaa, tsíjtyedi ícúbáhrahíjcyáme, tsíjtyedítýú nehníwu íhíjyúvahíjcyáme, éhdume muurá tsá Píívyéébé avyéjúeje íjcyatúne. 11 Ehdúu muurá tsaate ámúhadítýú ícyahíjcyáhi. Árómekée Píívyéébe Jetsóoj téeveri újcúmeke tsúúca dííbyé Apííchó ímíbájchómé hallúrí tsáhájucu íiná íjcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

12 Muurá tsaate néehíí: “Mépiivyété panévárez meímilléné meméénune.” Ihdyúhde tehjújúcoóro. Áronáa tsá panévárez ímí néétune. Áanéllíi tsá ténehíjvú metáhjátsámeítyuróne. 13 Muurá ímíáané majcho íjcyá téene tájpi meíjcyaki. Áronáa idyé tsá panévárez majcho ímí néétune. Muurá íjcyáiñé

téene tájpi meíjcyájúcóóityúne. Tsáháa Píívyéébe meke ípívyéjtsotú meímillédú ihdícyáméhjima medómácójcatsíki. Mekée ípívyéjtsobe ihñéjté meíjcyame dííbyé túkevéjtsójú pañe meíjcyaki.
 14 Muurá Píívyéébe ipíívyetédú íjcyaaabe íhñáhoori meke bóhíitsoó tsúúca medsíjívérómeke Jetsóokée íbóhíitsoódu.

15 Aane ¿aca ímíiyóné tsúúca Críjtoéjté meíjcyame nahtsíwamééwake medómajcóné? Tsáhaá.
 16 Muurá tsaapi dííllema íjcyáhajhíí tsahéécoréjucó dityétsí íjcyane. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tсахéécoréjucó dityétsí íjcyaiñé tsáápiye íjcyáiyódu.”
 17 Ahdu muurá Jetsocríjtoke mecáhcuíjtsómé méíjcyá dííbyeéjteréjucó.

18 Ahdícyane óvíjyacóóné ihdícyámema ámuha medómácócatsíhijcyáne. Ílluréjucó méihvété téénetu. Muurá íjcyáné tsane ímityúné meméénuróné méjpi dómájcotúne. Áánetu íñe méjpiíyi ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdu meméénúneri meere métútávájtsámeíhi.
 19 ¿A tsá ámuha mewáájácútu Píívyéébeéjté meíjcyámé pañe tsúúca dííbyé Apííchó íjcyane? Aane tsúúca ámuhá pañe íjcyame tsáhájucó ámuha meímillédú medáríívéméítyuróne.
 20 Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéíñe meenu Íllíkye ditye dsíjívétsóneri. Áánéllii metsu dííbyeke maávyejúúlléne tsáímíyéjucó meíjcyaki.

7

Metáábávájcatsícyooa meíjcyane

¹ Aane ícyooca ámúhake ó úúballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámí pañe oke medíllone. ĩmiááné ímí tehđujúcooro teene tsaapi táábávátuube íjcyane.

² Áronáa ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé ávyeta ímityúné íjcyánéllii téhdure ímí teene metáábávájcatsíñe.

³ Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí ijcyáhi. Áhdure idyé walle ityájíváábema múu ímí ijcyáhi.

⁴ Aane tsúuca ájyúma íjcyalle tsáhájuco íimillédú íjcyatú dííbyé wáábyutállerejúco íjcyánélliihýe. Téhdure diibye ájyu tsáhájuco íimillédú íjcyatú tsúuca diille méwá wáábyutááberéjúco íjcyánélliihýe.

⁵ Aamútsí idyómácócatsíhijcyané tsá íhvéjtsóityuró Naavéné téénej tééveri diityétsikye tsíñejcúvuréjúco ĩbúwájtsóneri ityútávájtsótuki. Áronáa ihdyu tsájyju íhnáhó Píívyéébema íhgyúvácooca muhdú íñéhajchíí wahájchotáwu íhvéjtsóiyomútsí teéne.

⁶ Ehdu íñe ámúhake tsánejcúvú o nées okée ámuha teene medíllónélliihýe. Áronáa tsá ámúhake o táúhbatú ámuha metáábávájcatsíki. ⁷ Táicyánéjcutu ihdyu ímí o íjtsúcunú pámeere ohdu táábávátúmé, tájívátúmé, íjcyáiyóne. Áronáacáhjáa ihdyu Píívyéébe páhduváré meke ípívyéjtsónéllii tsaate piivyeté iye íjcyane. Áánetu tsijtye tsá píívyetétú iye íjcyane.

⁸ Áánéllii íyéejte íjcyámema pámeere pííbájujteké o nées táábávájcatsítyúmeréjúco íjcyáiyóné íñe o íjcyadu. ⁹ Áronáa ihdyu iye íjcyane ípíívyetétúhajchíí múu apáhajchíí táábávájcatsí téeneri ĩcúbáhrámeítyuki.

10 Áánetu tsúúca tájivámé walléémú tsá múu íhvéjtsotú ájyúmuke. Ehdu Píívyéébé taúhbaju néehíí. Tsá oore ámúhake o néétune. 11 Árónáa tsáijyu múúne tsáápille ájyúke íhvéjtsóhajchíí tsáhájucó múu tájivájúcootúne. Tsá tene ímityú tsíjpiikyéréjuco dille tájiváne. Áánetu tsiíne ityájiváne ímílléhajchíí óví tsiíne óómille ájyú éllévúre. Téhdure idyé wajpi ityáábáválleke tsá múu íhvéjtsotúne.

12 Aane ícyooca Píívyéébé taúhbaju néétune oore táicyánéjcutu ámúhake o néé tsaapi cahcújtso múnáajpi taaba cahcújtsótúrolle ímí dííbyema íjcyáhajchíí tsá dibye díílleke íhvéjtsóítyuróne. 13 Áhdure tsáápille cahcújtsóllé taji cahcújtsótúroobe ímí dííllema íjcyáhajchíí tsá dille dííbyeke íhvéjtsóítyuróne. 14 Muurá ímíbáávyéiyóobe dille ímí íjcyáneri. Áhdure idyé cahcújtsóóbé taaba ímíbáávyéiyá dibye ímí íjcyáneri. Aane muurá ímí íjcyáromútsí íhvétsócatsíhajchíí tsáijyu múúne ítsime ílluréjuco tútávaavéne. 15 Aane ihdyu cahcújtsóllé taji cahcújtsótuube díílleke íhvejtsóné ímílléhajchíí óvi íhvejtsóhi. Téhdure idyé cahcújtsótulle cahcújtso múnáajpi ájyu íjcyáábeke íhvejtsóné ímílléhajchíí óvi íhvejtsóhi. Aane tsá Píívyéébeke cahcújtsómé hallúrí íjcyatúne. Muurá ímíllebe tsaímíyé metáábávájcatsímyema meíjcyane. 16 Muurá tsá mewáájácutú cahcújtsóllé taji dille íjcyadu cahcújtsóíhajchííjyu. Áhdure tsá mewáájácutú cahcújtsóóbé taaba dibye cahcújtsódú cahcújtsóíhajchííjyu.

17 Áronáa ihdyu óvi muhdú paméváré méijcyá Píivyéébee ímillédú meke pícyohdu. Áánéllii óvi tehdújuco tsaate íyééjtéré íjcyane. Téhdure idyé óvi tehdújuco tsaate méwámyuma íjcyane. Ehdu pámeere cahcújtso múnáake ó nehíjcyá ditye tehdu íjcyaki. 18 Muurá kíhdyahírótsámeímyeke Píivyéébe ujcúhi. Áhdure tehdu méénúmeítyúrómeke dibye újcume ihdyu óvi éhduréjuco. 19 Muurá tsá muhdú tene néetu tehdu meméénúmeítyúne. Áhdure tsá muhdú tene néetu tehdu meméénúmeítyóne. Muurá ihdyu apáañéré muhdú dííbyé taúhbajúúné néhdu meíjcyane imílleébe. 20 Áánéllii Píivyéébekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meíjcyadúré múu ijcyáhi. 21 Tsaaté hójtsí pañe íjcyame dííbyeke cáhcujtsómé tsá múu íjyácunútú diítyédítýú íjchívyéíyóneri. Áronáa ihdyu múu ipíivyetéhajchíí diítyédítýú ijchívyéhi. 22 Muurá tsíjtyé hójtsí pañe íjcyámema tsíjtyé hójtsí pañe íjcyátúrómeke Píivyéébe újcume tsahtúré íjcyá dííbyeéjte. Aame tsaméhjí íjcyá Críjtó íicúve múnaa. 23 Muuráhjáa tsúúca Píivyéébe mééma meenú mepájtyetíñe. Áánéllii tsá múu míamúnáá íjtsaméí cáhcujtsójúcootúne. 24 Ehdu teéne, ámuúha táñahbémut. Ahdícyane tsá múu íínerí íjyácunútúne. Óvi ihdyu Píivyéébekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meíjcyadúré meíjcyame dííbyeke méúraavyéhi.

25 Ehdu íñe ámúhake ó úúballé éhnée ámuha oke muhdú táábávatúmé íjcyáiyóné medíllone. Ténejcútú Píivyéébe tsá muhdú meke néétune.

Árónáa ihdyu oke dibye píáábóneri o wáájacúné o nées ditye táábávájcatsítýúné téhdure ímí nééené. Ehdu ímí dííbyeke o úráávyeebe ámúhake o nééhií. ²⁶ Aane ó ijtsúcunú ímí tehdújuco ditye íyéejtéré íjcyáiyóné íñe Críjtoke meúráávvenéjcu íhnáhó néénéllíihye. ²⁷ Árónáa ihdyu tsúúca táábavámé tsá múu íhvéjtsotú méwakye. Áánetu iye íjcyame tsá múu íjtsámeítyú ityáábáváyóneri. ²⁸ Aane tsaate ityáábáváhajhíí ihdyu óvi táábaváhi. Téhdure tsáápille ityájíváhajhíí óvi tájíváhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. Árónáa ihdyu íhnáhóóné táábavámeke ííñújí icyánéjcuene dómajcóné. Áánéllíi ámúhake o nées ámuha ténehjívú metáhjátsámeítyuki.

²⁹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, muurá lléváhréjuco tsííñe Críjto tsááíñe. Áánéllíi ihdyu méwámyuma íjcyámeke o nées ditye íhnáhóóróné pañe íyéejte wákímyeíyódú Píívyéébé wákímyeí ímyeénuki. ³⁰ Téhdure ámúhake tsaatéké kímóóve pájtyérónáa tsá múu kehóóvémejhíúvú néétune. Téhdure wáñehjívátéhijcyámé tsáhájucó téneri íjcyáityúne. Áhdure tsíeméné áhdome tsá téneri ííjívéityúne. Ténehji íjcyárónáa méíhvéjtsodí Píívyéébé wákímyeí. ³¹ Tsá múu ííñújírí muhdú íjcyáiyóneríyé itsúúrámeíñe íhvéjtsotú dííbye wákímyeí. Muurá íñe íjí hallúrí íjcyáné tsíeméné imíwu meíjtsúcunúróne níjkévaáhi.

³² Áánéllíi ó imíllé ámuha téneri meíjyácunúhíjcyánetu meíhveténe. Muurá íyéejte

Íínerí íjcyatúmé ímí Píívyéébeke ííícúvéíñeríyé íjtsámeíhi. ³³⁻³⁴ Téhdure muurá walléémú tájívátúmé íjyácunú tsaímíyé dííbyeke ííícúvéíyóneri. Aame ímiááné ténejcúrí ííjivémé tsá tsíñéhjiri íjtsámeítýúne. Áánetu tájívámé íjyácunú muhdú ájyúma íjcyáíñé wákimyéí imyéénúíñeríye. Téhdure wajpíímú méwámyuma íjcyame íjyácunú íjí wákimyéíyíyé muhdú díityéké ípícyóóíñeri.

³⁵ Ehdu íñe ámúhakye o néé ámúha wájyuri ímí Píívyéébeke ámuha meíícúveki. Tsá idyé ávyeta ámúhakye taabávatu o bóijcyúné ehdu o néétune. Ámúhakye ihdyu o néé tsaímíyé ámuha Píívyéébeke meíícúvéné wákimyéí meméénuki.

³⁶ Áhdure idyé tsaate tsúúca ityáábávájcatsííñe éévevu úújetémé iiye íjcyane ipíívyetétúhajchíí óvi táábávájcatsíhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne.

³⁷ Aane tsaate ipíívyetéhajchíí óvi íyíéjteré íjcyáhi. ³⁸ Áhdure dítye táábávácatsíhajchíí ímí teéne. Téhdure dítye táábávácatsítyúhajchíí awáá éhnííñevu ímí teéne.

³⁹ Muurá tájívalle íjcyá ájyú wáabyutáalle. Árónáa tsáijyu múúne ájyu dííllédívú dsíjívéhajchíí piivyételle ímílléhajchíí tsíjpiikyéréjuco ityájíváne. Árónáa ihdyu tsá dille tájíváítýuró ihdícyáábeke cahcújtso múnáajpi íjcyátúúbeke. ⁴⁰ Árónáa ó íjtsúcunú iiye íjcyalle ííñé imíjyaú íjcyáiyóne. Ehdu íñe ámúhakye o néé Píívyéébé Apííchó oke túkévéjtsóneri.

Níjcyotájté ñícúve

1 Aane ícyooca ámuhákye ó úúballé éhnée oke ámuha níjcyotájteke ñícúvémeíñé iyámeke medóónetu medíllone. Muurá tsúúca ténéjcu méwaajácúhi. Áronáa ñíveekí panévare mewáajacújúcóóneúvuri mémítýákímyelhijcyáhi? Árone tsá ñínetú meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu mewájýjúcatsíñé meke píaabóhi. 2 Muurá panévare iwáájacúné íjtsúcunúmeíyómé tsá ímiááné wáajacutúne. 3 Muurá ihdyu Píívyéébe waajácú caatyé dííbyeke wájyune.

4 Aane níjcyotájteke ñícúvémeíñé iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú nééturóne. Atéreenéré íjcyane míamúnaa cáánívahíjcyaróné tsá díityéké ñínetú píáábotúne. Muurá ihdyu íjcyabe tsáápiye Píívyéébeé. 5 Muurá caame íévéhóówaríi, ííñújíríi, íjcyanéhíi icyáánívahíjcyánéllíi itsúcunúhijcyámé mítýame Píívyéébedu nénehíi íjcyane. 6 Áronáa ihdyu íjcyabe tsáápiye apáábyéré Méécááni Píívyéébe páneeréé ípívyéjtsoóbe. Muuráhjáa meke ípívyéjtsoobe dííbyeke maávyéjújtsoki. Áhdure tsáápiye Ávyéjuube Jetsocríjtoj tééveri páneere íjcyáábe tájpiyé méijcyáhi.

7 Árone muurá tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcoorómé tsá ímí wáajacutúne. Muurá itsúcunúhijcyámé ímiááné níjcyotájté íbóhíima íjcyámeke ñícúvehíjcyáne. Áánéllíi ténehíi ñícúvémeíñé iyámeke idyóóiyóné múhdurá itsúcunúhijcyáme. 8 Muurá teene medóórone tsá Píívyéébedívú muhdú néétune. 9 Áronáa ihdyu

tsá múu dóótu eene dííbyeke ímí wáájácutúmé teene medóóne múhdurá ítsúcunúhíjcyámeke ityútávájtsótuki. ¹⁰ Muurá tsaate ténehji dóóneri tsijtye teene dóótume iúmúúpívyéne diityé életu idyóóneri íjtsaméi tútávájtsóiyáhi. ¹¹ Ehdu muurá ámúhá nahbémú ténejcu ímí wáájácútúmeke ámuha teene medóóneri métútávájtsóiyá ímí Píívyéébeke ditye úráávyéíyónetu téhdurée diityé wáyyuri Críjto dsíjívémeke. ¹² Aane diityé íjtsaméi metútávájtsóneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu íjtsúcunútúne. ¹³ Áánéllii diityéké o tútávájtsótu tsá múijyú téeménéhjí o dóóityúne.

9

Uwáábojte iáhdó újcune

¹ Muuráhjáa Píívyéébe oke picyóó uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmííbé uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsónetu muurá méwaajácú ímiááné ténejcú uwááboobe o íjcyane. ² Áronáacáubá tsaate tsá cáhcújtsotú uwááboobe o íjcyane. Áánetu ihdyu ámuha mecáhcujtsó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mecáhcújtsónéllíihye.

³⁻⁴ Aane eene múhdurá óhdityu ítsámeíhíjcyámeke o néé uwááboobe o íjcyáábeke oke ditye íícúvéiyóné panévatúre. ⁵ Muurá téhdure o táábávállema úwááboobéré ó pehíjcyáiyá eene tsijtye uwáábojte Péedoroo, Jetsóo nahbémuu, íjcyame pehíjcyádu. Áábeke muurá idyé ámuha oke méíícúvéiyá diityéké ámuha meíícúvehíjcyádu. ⁶ Áronáa jíveekí

muhtsi Benabéema múhtsiye mewákímyeíñe tájpi méúwáábohíjcyáhi? ⁷ ¿Aca múúne tsodáhó iye iáhdóne tájpi íjcyáhi? ¿Aca óóva bájtsome tsá iñéevá lléenetúne? ¿Aca obééjámuke éénume tsá diityé mujpáñejpácýó ádotúne? ⁸⁻⁹ Ehdu ámúhake o néene méijtsúcunúdí míamúnáá íjtsaméi tene íjcyane. Muuráhjáa Píívyéébe Moitséeúvuj téeveri íwaajácuháámítu néehí: “Trígó tátsoújcori íjcyáábeke ócájikye tsá múu tsíeménevu íhju wátájcotú díbye imájchótuki.” ¹⁰ Ehdúu Píívyéébe néé díúbyé wákímyeí méénume téene áhdó újcúiyóne iñéeyóne. Tsáháa apáámyéré iyámedítýú díbye néétune. Muurá tsaate úmíhe bájtsone kéémene tsíjtyeréjuco ááhívetsóne. Áronáa téhdure teenée bájtsómedívú tsane coévá tsahturé ditye iújcuki. ¹¹ Ahdu muurá Píívyéébé icyánéjcu ámúhake muha méúwáábohíjcyámeke ¿aca tsá ámuha múúhake mepíáábóítýuró tsíeménetu téene tájpi muha méijcyaki? ¹² Áánerá tsíjtye uwáábojte ámuha mepíáábóne tájpi ícyahíjcyáhi. Téhdure muurá múúhake ámuha mepíáábóiyáhi. Áronáa íhdyu muha tsá téeneri méijyácunútúne. Tsáijyu múu míamúnáa teene múhdurá íjtsúcunúne tsá ímílléítýuró icyáhcujsóné muha méúwaabóne. ¹³ Muurá ámuha méwaajácú duurúvájá pañe wákímyeímýe tééjá wáábyuta ditye tsátyehíjcyánetu iújcúne tájpi ícyahíjcyáne. Téhdure muurá Píívyéébeke ditye iyámedi íícúvehíjcyánetu iújcune dohíjcyáme. ¹⁴ Ahdu íívane muurá Píívyéébe néé uwáábojte íjcyaiñé cahcújtso múnaa diityéké píáábóne tájpi. ¹⁵ Ehdu íñe ámúhake o néé

pevenéré ámuha mewáájáacuki. Tsá piáábó ámuhakye o táúmeítyúne. Aabe ihdyu óví o dsíjívéhajchíí ó dsíjívé ámuha oke mepiáábótuubére. Muurá ímí ó ijtsúcunú oore o wákímyeíñe tájpi o íjcyabe o úwáábohíjcyáne.

¹⁶ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke pícyóóné wákímyeí o méénúneri tsá o mítyájkímyeítyuróne. Aane muurá tsíjtyeke o úwáábótúhajchíí ídátso oke pajtyeíyóne. ¹⁷ Íhya ihdyu oore tájtsaméiyi téené wákímyeí o méénuca tééneri ó mítyájkímyeíyáhi. Áronáa tsá oore o ímílléne téené wákímyeí o méénutúne. Píívyééberée oke pícyóó téénevu. ¹⁸ Áánélli ó imíjyúú téené uwááboju pevenéré áhdótsótuube o úwáábóneri. Tsá o íjyáacunútú tééne áhdó oke ditye piáábóne tájpi o íjcyáyíóneri.

¹⁹ Aabe múicúve múnáajpi o íjcyáítyúroobe pamévá icúve múnáajpi ó íjcyá téénej téeveri tsíjtye Críjtoke icyáhcuíjtsoki. ²⁰ Muurá íhdéené taúhbaju o úraavyéjúcóótúroobe tamúnaa jodíómú muhdú ícyahíjcyádú idyé ó ícyahíjcyá diityémá o íjcyácooca téénej téeveri ímíñeúvú diityéké o úwáábo Críjtoke ditye icyáhcuíjtsoki. ²¹ Áánetu Píívyéébeke wáájácútúmema o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu ó íjcyáhi. Ároobe ihdyu tsá múhdurá ditye íjcyané pañevú o úcáávetú Críjtoéjpiyéjuco o íjcyanélliíhye. Ehdú diityé pañe ó ícyahíjcyá téénej téeveri diityéké o úwáábo Críjtodítyú íjcyané uwááboju. ²² Áhdure Píívyéébeke cáhcujtsójúcoorómé ímí ténejcu wáájácútúmema o íjcyácooca ó íjcyá muhdú ditye íjcyadu téénej téeveri diityéké ímíñeúvú o wáájácútso ténejcu ditye ímí iúráávyeki. Ehdú

ihdyu pamévamáyé ímíáábéré ó nahbévahíjcyá téenej téeveri diityéké o píaabómé ipájtyeteki. ²³ Aabe pamévakéré ó úwáábohíjcyá tsaméhjí diityémá ímí meíjcyame meímíjyuúki.

²⁴ Muurá táhjajcátsiyi dsíínémedítyú tsáápiiyé táhjaabe téene áhdó ujcúhi. Ahdu íivane ímíñéúvú méuráavyé Píívyéébeke iáhdó ámuha meújcuki. ²⁵ Áhdure muurá íicu iáhdoma íjcyanéúvú úcááveímyé téené ihde pííñúmeímyé tsá íná dómájcotú diityéké tútávájtsóiyóne. Ehdu muurá pííñúmeímyé téene áhdó imíwu néérone múhajchótá íjcyáityúné iújcuki. Áánetu ihdyu mépííñúmeíhíjcyá mújyú muhdú íjcyáityúné meújcuki. ²⁶ Áánéllii tsá pevénéré Píívyéébeke o úráávyehíjcyatú éhne múúne tsaate kiávú ipyééne wáájácutúmé dsíínehíjcyádu. Aabe tsá ténejcúrí o báñúmeítyú éhne múúne méénújcatsííbyé bañúháñé pevetsíhjíré cátyétyehcúdu. ²⁷ Áánéllii muurá Píívyéébedívú o íhvéjtsámeííbyé ó ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Aabe ó téhmémeíhíjcyá keená oke ténejcútú mújtátsóiyónetu ímichi awáá ténejcu o úwáábohíjcyaaabe o báñúmeítyuki.

10

Níjcyotájteke Píívyéébedi medíllóityuróne

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méjtsúcunu muhdúhjáa méíhdé múnáaúvuke Píívyéébe ojtsóri túkëvejtsómé Tújpáñe Móóá pájtyene. ² Ehdúhjáa díbye diityéké píaabómé íhvéjtsámeí Moitséé hójtsí pañévú díbye diityéké ityúkévéjtsoki. ³ Aaméhjáa

ihdyu ícyahíjcyá Píívyéébere diityéké píáábóne tájpi. ⁴Dííbyeréhjáa muurá diityéké ácu híjcyá majchóvu, adóvu, íjcyane méénúráityuróné diityémá imyéénúneri. Áámemáhjáa téjyújuco nééwayúdú néébe Críjto íjcyabe diityéké túkévétsohíjcyáne. ⁵Ehdúhjáa panévaturé ímíhyéjúcooro Píívyéébe diityéké túkévétsohíjcyáne ímunáajte ímityúné dáríívemeíhíjcyáhi. Ááné déjúcotúhjáa mítyame dsíjívé íínéubará píívyétúné ííñújivu.

⁶Ahdu meke tene ipájtyétu tsá ímityúnéhjiri meúmúúpívyéityúne. ⁷Tsá dityée méénuhíjcyádú níjcyotájteke mecááníváityúne. Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Níjcyotájteke idyúúrúváne wañéhjíné pañe imájchóné hallúvú ádohíjcyáme.” ⁸Ahdícyane tsá medómácójcatsítyú íhdícyáméhjima dityéhjáa méénuhíjcyádu. Téené déjúcotúhjáa muurá tsajcóójíré diityédítyú dsíjívémé 23,000-meva. ⁹Áánéllí tsá Píívyéébeke mepátsáríjcyóityú ímityúné meméénune dibye íáábúcu híjcyá tsaatéhjáa diityédítyú méénuhíjcyádu. Tehdúhjáa muurá méénúmeke téené déjúcotu ííñimyé mú íhdome dsíjíve híjcyáhi. ¹⁰Aanéjí tsá múu diityé díívame ímityúné íhjúvátú Píívyéébedítyu. Tehdúhjáa néémeke muurá téené déjúcotu dííbyere Píívyéébe wáalloobe ‘Dsíjíve’ némeíbyé níjkyéjí múnáajpi dsíjívetsóhi.

¹¹Ehdúhjáa nénehji éjyúvú méíhdé múnáake pátyehíjcyáné muurá Píívyéébe waajácúháámitu caatúvá íñe ícyooca meíjcyámema ííñuji níjkévaríjyuco íjcyame teene meéévéne tehdu medáríívemeítyuki. ¹²Áánéllí ímí Píívyéébeke

iúraavyéné ijtsúcunúmé téibúwá méijcyaco ámuha ímityúneri memújtátuki. ¹³ Muurá eene ámuha ímityúneri meúmúúpívyehíjcyané mávaríjchojúúné tsá apáámyekéré ámúhakye dómájcotúne. Muurá ihdyu pámeekéré patyéhijsyáne. Áronáa mécátsipáávé Píívyéébedívu. Dibye íjcyátúcoocájí; tsá néhi ávyetá ihnáhó néené mávaríjchoju meke dómájcóityúne. Diibye ihdyu tehdíiváné mávaríjchoju meke dómájcóijyu meke piááboó maáábúcuki.

¹⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánéllii tsáhájucó níjcyotájteke ámuha medúúrúváityúne.

¹⁵ Ehdu íñe ámúhakye o néé ámúhá ijtsaméima ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawáá ihdyu ímíñeúvú méijtsaméi ámuha mewáájácuki.

¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyeteíñe méénune méítsáávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsohíjcyá teene dííbyeke. Aame méduurúvahíjcyá mewáájyuríi Críjtó tujpácýó páwachákevu wágóoovéne. Téhdure pááaho memájchóneri méduurúvahíjcyá mewáájyuríi dibye ícúbáhrámeíñe méítsaavéne. ¹⁷ Muurá mítyame meíjcyarómé tsahóóré pááaho memájchome ímí ménahbévájcatsíhi. Ahdu muurá tsáápiye Críjto íjcyáábeéjté mítyame meíjcyarómé méijcyá tsáápihdyúre.

¹⁸ Muuráhjáa tamúnaa ijraéémú Píívyéébé ícúvé dóhijcyámé tsame ijcyá tééneéjte. ¹⁹⁻²⁰ Muurá dííbyeke wáájácúttúmé naavémukéré dooháñevu ícúvehíjcyá ímíubáané ditye ícúvéíyoobe Píívyéébe íjcyánaáaca. Áánéllii ámúhakye o néé tehdu

ámuha naavémuke meíícúvétuki. Tsá ámúhake o néhíjcyatú níjcyotájté meke píaabóne. ²¹ Ahdícyane tsá tene ímityú tsúúca Píívyéébema maádóneri, memájchóneri, menáhbévácatsíhijcyámé Naavéneke íícúvehíjcyámema menáhbeváne.

²² ¿Íveekí Píívyéébeke mepátsárijcyóiyá ehdu medáríívemeíñeri? ¿Aca dííbyé ehnííñevu meé?

Críjtoéjté wájyújcatsíyóne

²³ Muurá ímiáané panévare meímilléné méméénúiyáhi. Áronáa tsá panévare ímí néétune. Tsá páneere meke píáábotú Píívyéébeke meúráávyénéjcutu. ²⁴ Áánélli tsá múu tsúúrameítyú iíye tsaímíyé íjcyáíyóneri. Téhdure múu íjtsámeí tsíjtyeke ipíáábóíyóneri pámeere ímí meíjcyaki.

²⁵ Áhdure ditye dooháñé náhjíhénuhíjcyánetu múu cúúvéhulléré iáhdone dóó tsáijyu múu íícúvé íjcyane ámuha medóóne múhdurá meíjtsúcunúíyónéllíhíye. ²⁶ Muurá ííñújiri páneere múhdúné tsíeméné íjcyane Píívyéébe éhné díbyée ípívyejtsóne.

²⁷ Áánélli múu cahcújtso múnaa íjcyáturómé ámúhake majchóvú píúvájchíí cúúvéhulléré majchó ínehjí ditye pícyoone ámuha múhdurá meíjtsúcunútuki. ²⁸ Áánetu tsaate idyóótune 'íñe níjcyotájté íícúve' néhajchíí tsá múu dóótu díityéké ámuha múhdurá meíjtsámeíchótuki. ²⁹ Ehdu o néé ihdyu ámuha medóórone ímityú meíjtsúcunútúrónáa díityéké múhdurá ámuha meíjtsámeíchóíyónéllíhíye.

Árónáa tsáijyu múu ámuha téénetu ménééiyáhi: “¿Aca muhdú íivane mewáájacúdú meméénune tsijtye múhdurá ijtsúcunúiyáhi? ³⁰ Muurá ñná memájchóné hallúvú météhdútsohíjcyá Píívyéébeke díbye ímillédu. Aanéjñí ¿íveekí tsijtye ihjyúváiyá ímityúné íjcyáneríjñívari?” ³¹ Ihdyúhde tehdújucóoro. Árónáa ihdyu múu panévaré ñná imyéénúneri, imájchóneri, iádóneri, bóhówajtsó Píívyéébeke. ³² Ánéhjiri ihdyu tsá múu tútávajtsotú jodíómuu, jodíómú íjcyáaturóme, íjcyámeke pámeere cáhcújtsótúróméhjimájucó. ³³ Muurá ihdyu ó imíllé pamévamáyé ímí o íjcyane dítye téhdure ípájtyetékí. Tsá oore ímí o íjcyáíyóneri o íjyácunútúne.

11

¹ Ahdu múu íjcyá muhdúhjáa Críjto ícyahíjcyané o wáájáne dííbyeke o úraavyédu.

Muhdú walléemú pihcyáávé pañe íjcyáíyóne

² Ahdícyane, ámuúha táñahbému, mítyane ámúhake o duurúvá Píívyéébé icyanéjcu ámúhake o úwaabóné ímí ámuha meúráávyéne oke meítsáávehíjcyánéllííhye. ³ Aane ó imíllé ámúhake o úúballéné Píívyéébe Críjtó túkevjtsoobe íjcyane. Áánetu Críjto wajpíímú túkevjtsoóbe. Áánetu díitye wajpíímú méwámyú túkevjtsojte eene Críjtó túkevjtsoobe Píívyéébe íjcyadu. ⁴ Aame wajpíímú íhñíwaúúné iwátájcómeíñe Píívyéébé uwááboju úwáábóhajchíí núcójpítsó teéne. Téhdure tehdú imyéénúmeíñe dítye Píívyéébema íhjyúváhajchíí núcójpítsó teéne. ⁵ Áánetu walléemú íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé úwáábóhajchíí téhdure núcójpítsó

teéne. Téhdure tehdu méénúmeítyúmé Píívyéébema íhgyúváhajchíí núcójpítsó teene ibyééromeíñe ditye íjcyáiyódu. ⁶ Aane iwátájcómeíñé ímíletúmé óví íllure bééromeíhi. Áánetu tehdu imyéénúmeítyóné núcójpítsó íjtsúcunúhajchíí óví wátájcómeímye. ⁷ Áánetu wajpíímú tsá Píívyéébé pihcyáávé pañe wátájcómeítyuró dííbye náávé íjcyame dííbyeke íávyeyúúlléébeke íbóhówátsohíjcyánéllíhye. Áhdure walle ájyúke íávyeyúúlléne bóhówajtsóhi. ⁸ Tsáháa muurá wájpíikye Píívyéébe ípívyéjtsotú wállehdítýú tsátsii iújcúnetu. Muuráhjáa ihdyu wálleekéré ípívyéjtsóobe wájpíhdítýú tsátsii iújcúnetu. ⁹ Tsáháa muurá wálleke tujkénú ípívyéjtsólleke díbye náhbénutú wájpíhdívu. Muuráhjáa ihdyu wájpíikyéré tujkénú ípívyéjtsóóbeke nahbénuube wállehdívu. ¹⁰ Áánéllíi múu walléémú wátácámeíhijcyá íhñíwaúúné ájyúmuke íávyeyúúlléne uubállé níjkyéji múnaa ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ípívyejtsó wajpi wálleema iúcújcatsíñe ímí ípíáábójcatsíki. ¹² Muuráhjáa ímíááné wájpíhdítýuré walle ípívyeevéhi. Árónáa ihdyu ícyooca dííbyere Píívyéébe méénune wállehdítýuréjuco míamúnaa ípívyeevéne.

¹³ Aane ¿muhdú ámuha méjtsúcunú diitye walléémú dobéévé pañe íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé Píívyéébema íhgyuváne? ¿A tehjújuco teénej? ¿Mityá tsáhaáj? ¹⁴ Muuráhjáa ihdyu mepívyedújuco íjcyane wajpi íhñíwácoma íjcyáiyóné múhdurá núcójpítsóhree. ¹⁵ Áánetu ihdyu wállehdítýú uuvéné íhñíwácoma dille íjcyane

ihñíwáú watájcódú tene néenéliíhye. ¹⁶ Aane íñe páneere ámúhake o néene tsaate múhdurá ñjtsúcunúhachíí óvíi muhdú néé téenetu. Áronáa ehdu muha méúwáábohíjcyá pahúllevaré íjcyané cahcújtso múáake.

Jetsóope mépajtyété méénúne májchó múhdurá dárñvémeíñe

¹⁷ Áánetu ijcyané tsane ámuha meméenuhíjcyané múhdurá ámúhadívú o ñjtsúcunúne. ¿Íveekí ámuha medóbéévéne páñe múhdurá médárñvécatsíhijcyá ímiááméré íjcyatúme? ¹⁸ Muurá oke úúballémé ámuhává metáhjácatsíhijcyané medóbéévécoóca. Ímiáánéubá tehdu ámuha méícyahíjcyáhi. ¹⁹ Áronáacáubá ¿mityá tsánejcútú tehdujuco teene, téenetu mewáájácu caatyé ímiáané Críjtoke cáhcujtsóne? ²⁰ Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsóó mewáajyuri mééma méénune meítsáávéne májchó memájchoromé tsá ímí meméenuhíjcyatúne. ²¹ Ámuhává muurá tsaatéjtane memájchome ídátsó ájyábari íjcyánáa múhdumé ámuha teene mekéwáñehdúmé ílluréjuco mellíyíícyávehíjcyáne. ²² ¿Aca íveekí ehdu ámuha méméenuhíjcyáhi? ¿A tsá ámuhá jaaháñevúré ámuha memájchóítyuróne? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maávyejúúletú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame medóbevéne. Íllure ámuha ménúcópívétsohíjcyá ídáátsojtéke. ¿A ehdu ámuha meícyahíjcyámeke ó duurúváiyáhi? Tsáhaá.

*Jetsóó mewájjyuri méénune meítsáávéne májcho
(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)*

²³ Páñetúhjáa Ávyéjuube Jetsóó úwaabóné íñe ámúhake ó úúballéhi. Jóódáhjáa dííbyedívú ékéévésóipyéjco pááaho iújcúne téhdújtsoobe Píívyéébeke. ²⁴ Átsihdyúhjáa teehe idyóhdahíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pájjyuvaré méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñé ámuha meítsaavéne.” ²⁵ Átsihdyúhjáa idyé ado iékéévéne neébe: “Íñe tátyujpácýó ícúbáhrámeíñej tééveri Píívyéébema tsíhdyuréjuco ámuha meíjcyáiñé uubálle. Aane ámuha meítsaavéné tehdu méméénuhíjcyaco.” ²⁶ Ahdícýane óvíi ámuha tehdu meméénúneri mébóhówátsohíjcyá díbyée míamúnáa wájjyuri dsíjívéné mújyú tsiíñe díbye tsááiñévújuco.

Jetsóoke meítsáávéne májchori menáhbévájcatsíñe

²⁷ Aane muurá Ávyéjuubée mewájjyuri méénune meítsáávéne májchó tsaate múhdurá néeme meélletu májchome ímityúné meenuhi. Tehdu méénume tsá ávyejúúllétú díbyée ícúbáhrámeíñe ítyujpácýó wáágoóne. ²⁸ Áánéllii múu tujkénú teene imyéénútúné ihde ímíñeúvú íjtsámeí muhdú íjcyane. ²⁹ Muurá peecútéré teene meméénúhajchíí máhallúvúré ímityúné mémeenúhi. ³⁰ Ehdu nééné níjcaúvú muurá eene ámúhadítýú chémeme dúhcúméhjíúvú néémedítýú tsaate dsíjívehíjcyáhi. ³¹ Áánetu ihdyu ímíááméré ímíñeúvú meíjtsámeíñe teene meméénúhajchíí tsá Píívyéébe íñé

hallútú méhdi ícúbáhráityúne. ³² Muurá ihdyu tsáiyu meke íhvétsohíjcyaaabe meícúbáhrámeí téénetu meíllíjkívyéne ímiáámeréjuco meíjcyca cáhcújtsótúmema mewágóóóvétuki.

³³ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuji. Áánéllii múu téhméjcatsí pámeeréi píhcyáávécooca ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyéjuubée mewáiyuri méénune ámuha meítsáávéne májcho. ³⁴ Áánetu tsaate iáiyabáávatéhajchíí óví ihjyávú majchóhi. Tsá ditye teene dómájcóítyuró Píívyéébe diityéké tééné hallútú ícúbáhrátuki. Áánetu eene tsíñehji ámuha meméénuhíjcyáné óví ámúhakeye o ááhívetéijyu méímíbjachóhi.

12

Píívyéébé Apííchó píááboríyé meméénuhíjcyanéhi

¹ Ámuúha táñahbémuji, ó imíllé ámúhakeye o úúballéné ímíñeúvú ámuha mewáájácu muhdú Píívyéébé Apííchó meke píáábónej tééveríyé ínehjí meméénune mepíívyeténe.

² Muurá ámuha méwaajácú dííbyekée ámuha mecáhcújtsótúcooca níjcyotájtekéré medúúrúvahíjcyáné íbóhíma íjcyátúmeke. ³ Aane ámúhakeye o néé tsá muurá tsaate Píívyéébé Apííchó túkevítjatori nééítyuróne: “Jetsóó nehníjyau.” Áhdure tsá múha Ávyéjúúbedi Jetsóoke díllóítyuró Píívyéébé Apííchó diityéké túkévéjtsótuca.

⁴ Muurá ihdyu Píívyéébere meke píáábónej tééveri mépiivyetéé páhduváré nénehji meméénune. Árónáa ihdyu Íapííchoj tééveríyé meke píááboobe

ténehji meméénuki. ⁵ Muurá dííbyé wákimyéi páhduvaré nénehji meméénúróneri tsaapííkyéré mééícuvéhi. ⁶ Muurá dííbyere Píívyéébe tehdu mééma meenú ihñéjté meíjcyámema. ⁷ Aane muurá dííbyé Apííchóré meke píáábóneri mépiivyété tehdu nénehji meméénune mejtééveri téhdure tsijtye cahcújtso múnáake dibye ipíááboki. ⁸ Muurá tsaate téenere píáábónej téeveri piivyété tsijtyeke ityúkëvejtsóne. Áané píááboriyé tsijtye piivyété ímí iúwaabóne. ⁹ Áhdure muurá tsaate téenere píáábónej téeveri ímí Píívyéébeke cáhcujtsóhi. Áané píááboriyé tsijtye piivyété chéméméhjike íbóhiitsóne. ¹⁰ Tsaate piivyété méénúráityuróné imyéénune. Tsijtye piivyété ñná pájtyeíñé íhdéjuco iwáájacúné iúúballéne. Tsijtye piivyété iwáájacúné caatyé pañé ímiáané Píívyéébé Apííchó íjcyane, caatyé pañé Naavéné apííchóré íjcyane. Tsijtye piivyété tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjuváne. Tsijtye piivyété tsijtye íhjuváne illéébóturóné ihñéjvu ipájtyetsóne. ¹¹ Ehdu muurá Píívyéébé Apííchó píáábónej téeveriyé mépiivyété páhduvaré nénehji meméénune.

Pámeere Críjtoéjté tsáápihdyúré íjcyane

¹² Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyané dobéévé méíjcyá tsáápiíye. Ahdu téhdure Críjtoéjté mítyame páhduvaré menéérome méíjcyá tsáápihdyúre. ¹³⁻¹⁴ Muurá pamévaré jodíómuu, gríéégomuu, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume pámeere méíjcyá dííbyeéjte. Muuráhjáa Píívyéébé Apííchó mépañévú úcaavémé méíjcyá

tsané múnáaréjucu. Aame Crijtoma tsáápihdyuré méjicyá Cáání Apííchó mépañe íjcyáne j tééveri íñe méjpi pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiye méjicyadu. ¹⁵ Muurá méjtúha íhgyúvaca tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné hójtsi íjcyátúnéllíihye. ¹⁶ Téhdure ménúúmiho tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné máhállu íjcyátúnéllíihye. Áronáa muurá páneere méjpiene. ¹⁷ Muurá páneere méjpi hálluúré íjcyaca ¿íñerí mélléébóiyáhi? Téhdure páneere ménúúhejuré íjcyaca ¿íñerí máarahjúcüiyá tsíménej cúva? ¹⁸ Ehdúhjáa tene múhdurá nééíyónéllii ihdyu Píívyéébe méjpi ípívyejtsó muhdú íjtsúcunúdu ténéhjima. ¹⁹ Muurá tsáneere méjpi íjcyaca múhduréiyó teéne. ²⁰ Aane muurá pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiye.

²¹ Áánéllii máhálluúcü íhgyúvaca tsá nééítyuró méhójtsicu íñetú píáábotúne. Áhdure méhniwau tsá nééítyuró méjtúhaacyu íñetú píáábotúne. ²² Muurá méjpíítyu ihtsúuvúdu méjtsúcunúrotsíhjí ímichi éhniíñevu meke píaabóhi. ²³ Áánéllii tétsihji múhdurá néérotsíhjí tsaímíyé météhmemeí múha meke íajtyúmítuki. ²⁴ Áánetu muurá ímí méjtsúcunúrotsíhjí tsá pahdu mewátájcómeítyúne. Píívyéébéé ípívyejtsó méjpíítyu múhdurá néérotsíhjí tsaímíyé metéhmeki. ²⁵ Ehdúhjáa ípívyéjtsoobe méjpi patsíhjívaré ímí meke píaabónetu tsátsii múhdurá méjtsúcunútuki. ²⁶ Muurá tsátsíiyé metútáváávérónáa páneeréjucu méjpííyi aveye búuvéne. Áánetu tsátsii metútáváávétúcooca pájpiye íñe imíjyaú méllíñémuúcunúmeíhi.

27 Ahdu muurá tsáápiitsa Crijoéjté mejjcyame méjcyá tsáápiye ijcyadu. 28 Áánéllii dííbyé cahcújtso múnaa mejjcyámeke Píívyéébe picyóó ìiná mewákímyeííñehjívú. Tsaatéké muurá pícyoobe Jetsocrijtodítýú ijcyáné uwááboju úwááboméré ditye ipyéhíjcyaki. Áánetu tsíjtyeke pícyoobe íhdéjuco ìiná pájtyeííñé iwáájacúné úúbálléímyeke. Tsíjtyéhjike pícyoobe dííbyé ihjyú uwáábojte ditye íjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méénúráityúronéhjí méénúímyeke, chéméméhjike bóhíítsóímyeke, ídáátsóméhjike píáábóímyeke, túkevítsojte íjcyáímyeke, tsííñé míamúnáá ihjyu illéébótúrójuri íhjuváiímyeke. Ehdu muurá páhduvé nééné wákímyeíháñevu pícyoobe Píívyéébe ihñéjté mejjcyámeke. 29 ¿Aca pámeere dííbyeéjté mejjcyame Jetsocrijtodítýú ijcyáné uwááboju úwááboméré mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere ìiná pájtyeííñé mewáájacúné méúúbálléhíjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwáábojte? ¿Aca pámeere méénúráityúronéhjí méméénuhíjcyáhi? 30 ¿Aca pámeere chéméméhjike mébóhíítsóhíjcyáhi? ¿Aca pámeere méihjuvavahíjcyá tsííñe múnáá ihjyu melléébótúrójuri? ¿Aca pámeere mépiivyété téjúhjíri tsaate íhjuvané mepájtyetsóne? Tsáhaá. 31 Ahdícyane cáhawáá métsúúraméí keená éhniíñevu ímí ámuha mejjtsúcunúneri Píívyéébe ámúhake íajcuki. Aane ó imíllé ámúhake o úwaabóné muhdú éhniíñevu ímí mejjcyáiyóne.

13

Mewáýújcatsíñe

¹ Muurá tsííñé míamúnaa, níjkyéji múnaa, íjcyámé ihjyúrí o ihjyúvároobe muucá o wáýyútúhajchíí atéréepíyé o íjcyaaabe pevénééré ó ihjyúvahíjcyá éhne múúne cúúmúbama chehkéú íhjuvádu.

² Téhdure íiná pájtyeíñé íhdéjuco o wáájacúné o úúbálléhíjcyaaabe páné íhdéene o wáájácúroobe tsíjtyeke o wáýyútúhajchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. Áhdure Píívyéébeke ímí o cáhcújtsónéllíi cáméhbaúné tsiéllévu o íínétsóroobe tsíjtyeke o wáýyútúhajchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. ³ Áhdure ídáátsóméhjike tátsíeméneri o píáábohíjcyaaabe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye cóvájtsóroobe tsíjtyeke o wáýyútúhajchíí tsá íínetú oke tene píáábotúne.

⁴ Muurá ihdyu pamévakéré meídaatsólléne mewáýyume máaabúcú múhdurá nééronéhji. Aame tsá íínerí menómíutááváítyuróne. Tsá ávyéjuuháñé mellííñéítyuróne. Tsá ‘mityáhmítýá’ menééítyuróne. ⁵ Tsá átéréenéhjí meihjyúváiítyuróne. Tsá méhllíihyéré tsane meméénúítyuróne. Tsá mecááyóbáiítyuróne. Tsá tsiélleréjuco meíjtsúcunúítyuró tsaate meke ímityúné méénune. ⁶ Áhdure tsaate ímityúné méénúneri tsá meímíjyúúvéítyuróne. Ímiááneríyé meímíjyúúvéiyáhi. ⁷ Muurá ímiááné pamévake mewáýyume múhdurá tsaate íjcyámeke mépíaabó ditye íímíjpyetéki.

8 Ehdu mewáýúcatsíñé tsá múijyú mééma níjkévaítyúne. Áánetu eene iná pájtyeiñé ihdéjucu mewáájacúné meúúbállehíjcyáné mééma níjkévaáhi. Téhdure dííbyé piááboríyé tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjúvahíjcyáné níjkévaáhi. Áhdure dííbyé piááboríyé mewáájacuhíjcyáné tsáhájucu íjcyáityúne. 9 Muurá Píívyéébé icyánéjúcú tsátsíhwuútsaré mewáájacúné meúúbállehíjcyáhi. 10 Áronáa ihdyu íjcyaiñéi páneere mewáájacúne. Áijyu tsáhájucu tsátsihjítsaré mewáájacúityúne.

11 Muuráhjáa tsíímene o íjcyácooca ó ihjúvahíjcyá tsíímene íhjuváu. Aabée ihdyúhacáa múhdurá néerone ó itsúcunúhíjcyá tehdújucu. Aanée o kéémeebe tsáhájucu tehdu o néjúcootú tsúúca o wájácúúvénéllíhye. 12 Ahdu muurá íñe icyooca tsátsíhwuútsaré méwaaajácú Pííyéébé icyánéjúcú éhne múúne mícúmí pañe tsíeméne náávé meítene mewáájacúdu. Áronáa ihdyu íjcyaiñéi éhniíñevu ténejcu mewáájacúne. Muurá íñe icyooca tsátsíhwuútsaré o wáájacúné téijyu botsíi ó waajácúú ímíñeúvú muhdú Píívyéébe oke wáájacúdu.

13 Aane muurá dííbyeke mecáhcújtsóne mewáýújcatsímyé meítsohíjcyáné tsá múijyú níjkévaítyúne. Áánetu ímichi páñétúene teene mewáýújcatsíñe.

14

Tsíjtyé ihjúrí tsaate íhjuváné píívyeténe

1 Ahdícyané múu tsúúráméi pamévamáyé ámuha mewáýújcatsímyeke Píívyéébé

Apííchó túkëvejtsómé panéváré ámuha meméénúíyóneri. Múu tsúúrámeí íhdétújuco dibye ámuhadívú bóhówajtsóné ámuha mewáájacúné meúúbálléíyóneri. ² Muurá tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjuvámé Píívyéébemáyé ihjyúvá tééjuri. Aane tsá múha lléébóítyuró ìiná ditye nééne Píívyéébé Apííchóré diityéké túkëvejtsóneri ditye íhjuvánéllííhye. ³ Áánetu ihdyu dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúbálléhíjcyámé cahcújtso múnáake tsápijtsó éhnííñevu ímí dííbyema ditye íjcyaki. ⁴ Muurá tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri tsaate íhjuvámekéré píaabóné Píívyéébeke ditye úráávyénéjcutu. Áánetu ihdyu dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúbálléhíjcyámé éhnííñevu tsíjtyeke píaabóhi.

⁵ Aane ihdyu ímí ó íjtsúcunú tsíjtyé ihjyu ámuha melléébótúrójuri meíhjuváiyoéne. Áronáa éhnííñevu ó imíllé ámuha meúúballéné Píívyéébe íuwááboju ámuhadívú bóhówajtsóne. Teene ihdyu éhnííñevu píaabó cahcújtso múnáake. Áánetu tsíjtyé ihjyurí ámuha meíhjuvaróné tsaate diityé ihjyúvú pájtyétsótúhajchíí tsá diityéké tene píáábotúne. ⁶ Ámuúha táñahbémuuj, muurá ámuhakye o ááhíveebe tehdu tsíjtyé ihjyurí ámuháma o íhjuváhajchíí tsá ámuhakye tene píáábóityú ámuha melléébótúnéllííhye. Áánetu ihdyu Píívyéébe óhdivu bóhówajtsóné ámuha melléébójuri o úúbálléhajchíí ámuhakye píááboíñe.

⁷ Cáhawáá méíjtsúcunuj, muurá míamúnaa íjcyáturóné cúúmúbama chíiyoró ímíñeúvú

mellíjchúcooca mélleebó imíwu tsanéécú íhjuváne. Áánetu múhdurá mellíjchúhajchíí tsá ímí melléébotúne. ⁸ Áhdure méénujcatsí íjcyácooca ímíñeúvú rojrócó llíjchúmeítyúhajchíí tsá múha íjcyátsíívyetúne. ⁹ Ahdu muurá tsaatémá ditye lléébótújuri meíhjuvánhajchíí tsá ditye lléébotúne. Pevénéré méihjuvává éhne múu pevetsíma íhjuvádu. ¹⁰ Muurá ííñújiri míamúnaa páhduvaré íhjuvámé tsá wáájácúratúné íhjuvatúne. Muurá ihdyu ditye íhjuváne waajácúmeíhi. ¹¹ Muurá tsaate óoma tehdu o lléébótújuri íhjuvaca tsá íínetú oke tene píáábóítyuróne. Áámedítyú ó nééiyá tsíjtye múnaaré ditye íjcyane. Áhdure óhdityu nééiyómé tsíjtye múnáajpíyé o íjcyane. ¹² Aane Píívyéébé Apííchó ámúhake túkévéjtsóneri páhduvaré nénehji ámuha meméénúyóneri meíjyácunúhijcyámé múu ijyácunú ámúhake díbye píáábóneri cahcújtso múnáake ámuha metúkévéjtsóyóneri.

¹³ Áánetu tsíjtyé íhjuví íhjuváne píívyetéme múu Píívyéébeke píáábó táúmeí díbye túkévéjtsóneri teene ipájtyétso tsíjtye illééboki. ¹⁴ Muurá tsá oore táíjtsaméiyi tsíjtyé íhju o lléébótúrójuri Píívyéébema o íhjuvánhajcyatúne. Dííbyé Apííchóré ihdyu tápañétú íhjuvánhajcyáhi. Áánéllii o íjcyároobe tsá o wáájacuhíjcyatú o íhjuváne. ¹⁵ Aane íñe ¿kééjuri méihjuvává Píívyéébema? Méihjuvává tsajúúcuri melléébótúrójurii, melléébójurii, íjcyane. Áhdure dííbyeke medúúruváne mémátsíváiyá tsajúúcuri. ¹⁶ Muurá tsíjtye lléébótújuri dííbyeke medúúruvánhajchíí tsá múha meke náhbénúityú

illéébótúnéllíhye. ¹⁷ Ímí tehdújúcooro Píívyéébema tééjuri meíhjúvaróné tsá tsíjtyeke píáábotú dííbyeke ditye úráávyénetu. ¹⁸ Áronáa ihdyu ímí tehdújuco teene melléébótúrójuri dííbyema meíhjuváne. Muurá ámuhá ehniñevu ó ihjúvahíjcyá Píívyéébema oore o íjcyácoóca. Áánéllii ó téhdujtsó dííbyeke. ¹⁹ Áronáa ihdyu tsame cahcújtso múnaa mepíhcyáávécooca ó imíllé pámeere lléébójuri báhríñéwuúre o ihjúvaróné diityéké píaabóne. Tsá muurá diityéké tene píáábóityuró cááménécóbaúvú tsíjtyé ihjúrí o íhjuváné ditye lléébójurííjvari.

²⁰ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá múu ímiájíjtó ámuha meúraavyémé tsíimédú néétune. Ímíñéúvú múu íjtsámeí kéémejte íjtsámeídyu. Áánetu ihdyu ímityúné icyánéjcutu múu íjcyá diitye tsíime íná wáájácutúmé íjcyadu. ²¹ Muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé: “Tahñéjté jodíómuma ó ihjúvaá tsíjtye múnáaj tééveri diityé ihjúrí. Áronáa tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. Ehdu íñe o néé Píívyéébe o íjcyáábe.” ²²⁻²³ Aane muurá tsíjtyé ihjyu melléébótúrójuri Píívyéébé Apííchó meke íhjuvátsóneri cáhcújtsótúmeke méúújtsó íhtsútuube Píívyéébe íjcyane ditye iwáájácuki. Áronáa muurá medóbeevémé téjúhjíri meíhjuváné illéébóne méhdityu nééiyómé illure meméívaténe. Áánetu ihdyu cahcújtso múnáa wáábyuta méhdivu íuwaáboju bóhówájtsóobe diityéké meúúbálleki. Tsá cáhcújtsótúmé wáábyuta tene íjcyatúne. ²⁴ Áronáa tsáijyu múúne tsáame meúwaabóné illééboki. Aame muurá teene illéébóne waajácúiyá ímiááné

ímityúmé ijcyane. ²⁵ Aane múhduúvúrá ijtsúcunúne botsí Píívyéébe mééma ijcyane iwáájácúne dííbyeke duurúváiyómé imíh móúbánema.

Muhdú pihcyáávé pañe meijcyáiyóne

²⁶ Ahdícyane, ámuúha táñahbé muj, ámuha mepíhcyáávécooca Píívyéébe ámuha medúúrúváne májtsí méénuhíjcyámee, tsaatédívú díbye íuwááboju bóhówajtsóné úúbállehíjcyámee, tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri ihjyúvahíjcyámee, dítye ihjyuvané melléébojúvú pátyétsohíjcyámee, éhdume múu ímíñeúvú meenú cahcújtso múnáake tene ipíááboki. ²⁷ Aane tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhgyuvané píívyetéhajchíí óví míityétsiye ihjyúváhi. Téhdure ímílléhajchíí tsijpi piivyeté íhgyuváne. Áronáa ihdyu tsá múu tsané tujkéveri ihjyúvatúne. Tsáápiitsadí múu ihjyúvá llééboobe ipájtyétsoki. ²⁸ Áánetu díbye ijcyátúhajchíí tsá múu ámuha mepíhcyáávéné pañe tééjuri ihjyúvatúne. Iiye múu íjcyácooca Píívyéébemáyé tééjuri ihjyúváhi. ²⁹ Áhdure díbye íuwááboju tsaatédívú bóhówajtsómé múu tsané dobéévé pañe míityétsíuba, 3-meváuba, úwaabó tsijtye illéébúcunúki. ³⁰ Áronáa tsáijyu múúne Píívyéébe lléébúcunúmedívú téhdure íuwááboju bóhówajtsóhajchíí óví tujkénú úwááboobe íhveté díityéréjuco íuwááboki. ³¹ Ehdú múu Píívyéébe íuwááboju ámúhadívú bóhówajtsóné tsáápiitsadí ímíñeúvú úwaabó tsijtye illéébóne dííbyedívú icyátsípááveki. ³² Dííbyé uwááboju múu imyéénune píívyetémé ímíñeúvú meenúhi. ³³ Tsá díbye ímíllétú múhdurá dííbyé uwááboju medáriivéne.

Imíllebe tsaímíyé pámeere metúkévétsojcatsíñe.
³⁴ Aane ihdyu óví ámuha mepíhcyáávécoca Píívyéébé taúhbaju néhdu walléémú ímiááméré íjcyáne cúúvéhulléré uwáábó lleebúcunúhi. Tsá ehdu nétsihjívú ditye íhjúváiityuróne. ³⁵ Tsane idíllone ímílléhajchíí óví íhjáhañévúré dillómé ájúmuke. Tsá tene ímityú Píívyéébé píhcyáávé pañe walle íhjúváiíyóne.

³⁶ ¿Mityá tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méjtsúcunuj, tsáhái muurá ámuha pahdu díbye íuwááboju méhdivu bóhówátsohíjcyáne mewáájacutúne. ³⁷ Aane cáhawáá óví tsaate díbye íuwááboju díityédívú bóhówátsohíjcyámé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhajchíí waajácú dííbyé taúhbaju néhdújuco o néhíjcyáne. ³⁸ Áánetu tehdujuco néerone ditye múhdurá íjtsúcunúhajchíí muhdú idyé méméénuúhi.

³⁹ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane óví ámuha méúwáábohíjcyá Píívyéébe íuwááboju méhdivu bóhówajtsóne. Tsá múu tsaate tsíjtyé íhju illéébótúrójuri íhjúvánetu díityéké bóíjcyutúne. ⁴⁰ Ímiááméré múu íjcyáne panévárez ímíñeúvú meenuúhi.

15

Críjto dsíjveebe bóhíne

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa pajtyéteju ámuúhake o úwaabóné ámuha mecáhcujtsóne. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi. ² Aame tsúúca ámuha mépájtyeté ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchííjyu. Áánetu

ámuha ímí mecáhcújtsótúhajchíí illure ámuha mébáñúméiíhi.

³ Muuráhjáa Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco méimítyú iwáágóo Críjto dsíjívénetu íjcyáné uwááboju oke ditye úwaabódújuco ámúhakeye o úwáábohíjcyáne. ⁴ Muuráhjáa tene néhdújuco dsíjívéébeke ditye cúúube pápíhchúúj coojívatu bóhííne. ⁵ Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdúhjáa Péédoródívú íbóhówáávéne boone tsijtye ímamyémudívú dibye bóhówaavéne. ⁶ Áané boonétúhjáa muurá bóhówááveebe ihñéjté 500-mevá ehnííñevu íjcyámedívu. Áamedítýúu tsúúca tsaatétsáhjí dsíjívénetu muurá íjcyáméi mítýame. ⁷ Áhduréhjáa muurá bóhówááveebe Jacóóbodívu. Áané boonétúhjáa bóhówááveebe pámehdívúrjúco.

⁸ Áané boonécóbaúvutúu téhdure óhdivu dibye bóhówaavéne ó íjtsúcunú éhne múúne walle itsíímáváyotsíhjí pájtyelle tsíímavádu. ⁹ Áánéllii tsá o íjtsúcunúmeítýuró dííbyedítýú íjcyáné uwááboju úwáábomére péhíjcyáméejpi o íjcyane. Muurá ímiááne tsá o íjcyáítýuró ténejcú uwááboobe cahcújtso múnáakée o ícúbáhrahíjcyánéllííhýe. ¹⁰ Árónáacáhjáa ihdyu Píívyéébe pámeekéré iwáýyudu íjcyabe óhdi ídáátsóvéne oke ímíbajchóhi. Aabe ihdyu óvíi tehdújuco o íjcyane dííbyé icyánéjcu uwááboobe. Áánéllii muurá ímiááne tsijtye uwáábojté ehnííñevu ó méénuhíjcyá téené wákímýeí. Tsá idýe oóre. Dííbyere ihdyu Píívyéébe méénuhíjcyá tajtyéeveri. ¹¹ Árónáa tsá muhdú tene néétu tsaate ehnííñevu téené wákímýeí

meénune. Aane ihdyu ímí tehjújuco ámúhake muha meúwáábohíjcyáné ámuha mecáhcujsóne.

Dsijívémé bóhííñe

12 Muuráhjáa Críjto dsijíveebe bóhíine muha meúwáábohíjcyáné ámuha mecáhcujsóhi. Áronáa jíveekí tsaate ámúhadítú nehíjcyá dsijívémé bóhíjúcóóityúne? 13 Muuráhjáa ímiááné tehdu tene néeca Críjto dsijíveebe tsáhájucó bóhííityuróne. 14-15 Aaca muurá ténejcú uwáábojte muha méjcyáiyá állíu múnaa díbyé bóhítúnéré muha meúúbálehíjcyánéllíhíye. Aaca téhdure téené uwááboju mecáhcujsóné tsá ínetu meke píáábóityuróne. 16 Muuráhjáa tehdu tene néeca Críjtoke dítye cúúube tsá bóhíjúcóóityuróne. 17 Aacáa muurá íjcyáiyóné máhallurí méimítyuháñe. 18 Aamée díbyeke ímí mecáhcujsorómé medsjívémé ávyétá wágoóóveréjuco meméénúiyóne. 19 Muurá díbyeke mecáhcujsóné apááñéré ííñújí hallurí meíjcyánetu meke píááboca tsíjtyéhjí ehnííñevu ávyétá idáátsó méjcyáiyáhi.

20 Áronáacáa ímiááné Críjto idsijívétsihdyu bohíí medsjívémé mebóhííñe méema déjucóónuúbe. 21-22 Muuráhjáa tsáápiye Adáa ímityúné méénúné déjúcotu médsjívéhíjcyáhi. Ahdúu ívane tsáápiye Críjto ímiáábé íjcyabe méénúnej téeveri medsjívémé mebóhííhi. 23 Áronáa tsá íhdícyáiyju mebóhííityúne. Díbyéi tsííñe tsáácooca mebóhíí díbyeéjté meíjcyame. 24-25 Ájyju páme avyéjuubéré

Íjcyaa dílbyeke múnáátsohíjcyámeke ityáhjáné hajchóta. Áané boone páneere Cáani Píívyéébé hójtsí pañévú íhvéjtsóiibe dílbyeréjuco páné avyéjuube íjcyaki. Téijyu páneere nijkévaáhi. ²⁶ Dsijívé meke múnáátsohíjcyáné tsáhájucó íjcyáityúne. ²⁷ Muuráhjáa dílbyere Píívyéébe picyóó Críjtoke páné avyéjuubéré díbye íjcyaki. Ehdu muurá néene dílbyé waajácúháámitu. Tsá tene néetu Cáani dílbyé túkevéjtsójú pañe íjcyane. ²⁸ Muurá ícyooca páneere Críjtó túkevéjtsójú pañe íjcyároobe téijyu íjcyaa Cáani Píívyéébé túkevéjtsójú pañéréjuco. Muurá Píívyéébe ávyeta páné avyéjuubéré ímichi dílbye tájpi páneere íjcyaaabe. Áánéllii téijyu páneere dílbyé túkevéjtsójú pañéréjuco íjcyaiñe.

²⁹ Áánetu íjcyáné tsane. Ehdu idyé medsíjívémé mebóhíjúcóóityúné néhijcyámé jíveekí tsójtsómeíhijcyá imúnaa dsijívéme mémeri 'dítye ípájtyeteki' néémere muhdú idyé medsíjívémé mebóhíjúcóóityúnáa íínetú diityéké tene ípiááboki? ³⁰ Aane idyé ehdu tétsíhjí daíhañéréjuco medsíjívéíñáa jíñe muha úwááboméré mépehíjcyá tsáijyu tsaate múuhakye téené hallútú dsíjívétsóhajchíi muha mepájtyetékijíivari? ³¹⁻³² Áánélliihyéhacáa bañúháñé téené hallútú Éépetsó cóomi múnaa ápíchó ehne múúne meke dóóné iyámédú néemema ó táhjácatsíhijcyáhi. Aanéjíiva, ané metsu ímiááné tehdu tene néhajchíi meíjcyáné hajchótá mewáñehjívaténé pañe

panévare meóóvehíjcyá tétsíhjí daihañéréjuco medsíjívéíñéllíiheyé. Áronáa muurá ímiááné medsíjívémé mebóhíine o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye dsíjívétsóllehíjcyároobe ó ícyahíjcyáhi. Ároneri íllure ó ímíjyúúvehíjcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúráávyéneri o ímíjyúdu.

³³ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ítsámehíjcyámedívu. Ámúhake mújtátsodímýé ímí ámuha meíjcyáíyómeke. Muurá tsaate nééhií: “Átérééjtédívú menáhbevámé íllure meke mújtatsóhi.” ³⁴ Ahdu ámuha meíjcyáíyónéllíi ímíñéúvú méuráávyé ímiáájju. Óvíjyacóóné ímítýunéjcu. Muurá íjcyáméubá tsaate ámúhadítýú Píívyéébeke wáájácutúme. Ehdu ámúhake o néé núcójpítsóróné pañe ámuha téénetu mewájácúúveki.

Muhdú dsíjívémé bóhííñe

³⁵ Áronáacáubá tsaate ámúhadítýú neéhi: ¿Aca íhya muhdííváj píhjimá medsíjívétsihdyu mebóhííhi? ³⁶ ¿Aca muhdú ámuha méjtsúcunúhi? Íllu muurá teéne: Muurá tsíeméné pañévau mebájtsou tsíhdyuréjuco icyápáyóóvétsihdyu ííñeu botsíi páneevé úmehéréjuco. ³⁷ Tsá muurá apáhajchíí teeu mebájtsónemáyé pahéjuco íjcyáítyuróne. Tsáijyu muurá tríígó pañéváuma tsíñéhjí pañévahúúné mebájtsócooca tsáhái téúhjitú ípáhé bóhówáávetúne. ³⁸ Píívyéébere ihdyu íimíllédú píívyetsóné tsáímíyé keemévé íñéhé neeváúhjáa íjcyahéjuco. ³⁹ Tsá muurá panévare tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure.

Áánetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure. ⁴⁰ Téhdure caame iévéhóówari íjcyanéhjí, ííñújiri íjcyanéhjí, tsíhdyúre. ⁴¹ Muurá cóójíejpi núhba ájchú péjcoóejpima mícúru ájchúné tsíhdyúre. Áhdure mícúruj péété tsá tsahdúré néétune.

⁴²⁻⁴³ Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco meíjcyane medsíjívétsihdyu mebóhíime. Muurá medsíjívémeke ditye cúúume mechájááveromé tsiíne mebóhíicooca tsíhdyuréjuco néjpiima meíjcyame tsáhájucu múijyú muhdú meíjcyájúcóóityúne. Muurá íne ícyooca meíjcyáne jpi átéréenére. ⁴⁴ Aane muurá ííñújiri meíjcyáne jpiima meíjcyame téhdure méjicyaá tsíhdyuréjuco néénej pi múijyú medsíjívéjúcóóityúné jpiíma.

⁴⁵ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééené: “Tujkénúejpi Adáake Píívyéébe ípívyétsóóbé pañévú picyóó míamúnaa díbye íjcyáíne bóhi.” Áábé boonétú Críjto bóhówááveebe ihdyu meke ajcú múijyú muhdú meíjcyájúcóóityúne bóhívu. ⁴⁶ Áronáa tujkénú méijcyá íne ícyooca meíjcyáne jpiíma. Áané boonétú botsíi méjicyaá tsíhdyuréjuco néjpi múijyú medsíjívéjúcóóityúné jpiíma. ⁴⁷⁻⁴⁸ Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe meenú ííñúbatu Adáake ííñújiejpi íjcyáábeke. Áánéllii tééj hallurí meíjcyame méjpiíháñema mee díbyé ípívyéjtsoobédújuco. Áánetúhjáa ihdyu Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjitu. Áánéllii díbyema meíjcyácooca tsíhdyuréjuco meíjcyáíne díbye íjcyadújuco.

49 Muuráhjáa Píívyéébe ííńúbatu méénuube íjpííma íjcyadújuco mee méjpiímaá. Áhdure idyé níjkyéjiri íjcyaaabe Crijtodúréjuco meíjcyaiíñé dííbyema meíjcyácoóca.

50 Ámuúha táñahbému, muurá íñe ícyooca meíjcyánéj piiháñema tsá meíjcyáityú Píívyéébé avyéjuri. Muurá íñe dsíjívéíñéj piiháñé tsá múhdutú dsíjívétúné íjcyáityuróne. ⁵¹ Cáhawáá ámúhake o úúballe múha mewáájacutúne. Tsá muurá pámeere míamúnaa dsíjívéityúne. Muurá dsíjívétúméj piiháñé cápáyóóveé tsíhdyuréjuco néénéj piiháñevu. ⁵² Muurá ávyeta íícúíwuúré tsáneere metámihjyácóné hallúrí méjpiíhañe cápáyóóveé páneere tsíhdyuréjuco íímíbaávye nihñéré rojrócó líjchúmeícyoóca. Tene muurá íhjuvácococa cahcújtso múnaape dsíjívéhíjcyámé tsiíñe bóhiime tsáhájucó dsíjívéityúne. Áané tujkéveri téjyju íjcyame dsíjívétúméj piiháñé tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. ⁵³ Muurá íñe ícyooca medsíjívéhíjcyanéj piiháñé téjyju cápáyóóveé dsíjívéityúnéj piiháñevúréjuco. Áijyju ihdyu botsíi méjcyaa Píívyéébé avyéjuri. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ehdu muurá íñe medsíjívéhíjcyanéj piiháñé tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe Píívyéébé waajácuháámitu íllu tene nehdújuco: “¿Aanéhaca kiávújuco teene dsíjívé meke wáágóóiyóne? Tsúuca táhjátsameíñe tsáhájucó íjcyatúne.” Ehdu Píívyéébé waajácuháámitu néeneé. ⁵⁶ Muurá ímityúmé meíjcyané déjúcotu médsíjívéhíjcyáhi. Aanée méhdivu Píívyéébé taúhbaju bohówajtsó ímityúmé

meíjcyane. ⁵⁷ Áronáacáa ihdyu tehdújuco Píivyéébe méhdi ñdáátsóvéne Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri ímityúné mééma táhjane mewágóóóvétuki.

⁵⁸ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, méíhvéjtsodí Píivyéébé icyánéjcu ámuha meúraavyéne. Óóchévetúmeré méméénuhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjtó wákimyéi. Muurá méwaajácú dííbyé wákimyéi meméénume mebáñúmeítyúne.

16

Cahcújtso múnáá wáábyuta dsídsi pílhcýúmeíñe

¹ Áánetu dsídsike cahcújtso múnáállii ámuha mepílhcýuhíjcyané múu ímíñeúvú meenú ñnéé Garáátsiá íñújiri íjcyané cahcújtso múnáake o néhduú. ² Ténevá tsemáánadú múu wáyeéévejcoójí idyóbéévécooca ámúhá wákimyéi hallúvú ámuha meújcu netu tsánéhwu dówacárohíjcyá ámúhadívú o úújetécooca botsíi ámuha mepílhcýútuki. ³ Aane o úújetécooca tsaatéké ámuha metújkevééllémeke méwálloó Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáa éllevu ámuha mewállóóné waajácúhaamínema ditye teene itsájtyeki. ⁴ Áámema téhdure muhdú o néhajchíi ó peéhi.

Muhdú ipyééíñe Páávoró íjtsámeíñe

⁵ Áronáa ihdyu tujkénúí ó peé Matsedóóniá íñújivu. Átsihdyu botsíi ámúhakye ó aahívéteéhi. ⁶ Aabe tsáijyu múúne ámúhama úúníjyá hajchótá ó íjcyá tsúcájáhreé. Átsihdyu óvíi kiávú o péébeke ámuha oke mépíaabóhi. ⁷ Tsá o ímíletú ámúhakye íícúiyé o ááhíveíñúne. Ó imíllé tsuucájááneúvúí

ámúhama o íjcyane Píívyéébe ímílléhajchííjyu.
 8-9 Aabe íchihvúré Éépetsóvú Pejtecojtéé wañéhjí
 ó pájtyeé tééné pañe íchíi múnáake o úwááboki.
 Tsáijyu múúne tsaate diityédítýú o úwaabóné
 cáhcujtsó tsijtye oke tééné hallútú tsáríllérónáaaca.

10 Áánetu Timotéó íñe o íjcyadu Píívyéébé
 wákimyéí méénuhíjcyaaabe ámúhadívú úújetéhajchíí
 ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco díbye ímí
 ñjtsúcunúki. 11 Áábeke ihdyu métsiménéélledíñe.
 Ímíñeúvú dííbyeke mépiááboco elle iúlléjéne oke
 díbye iúújévaki. Muurá dííbyeke ó ítsohíjcyá tsijtye
 ménahbémuma oke ditye iúújévaki.

12 Téhdurée ménahbe Apóóroke ó neerá díbye
 ámúhake iááhíveté tsijtye menáhbémuma. Árónáa
 tsá díbye péétune. Óví múijyú ímíllécooca
 ámúhake aahívetéébe.

Páávoró pítyajcóne

13 Ahdícyane ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé
 ténejcútú ámuha íhtsutúmé meíjcyame ímítyunévú
 metáhjátsámeítýuki. 14 Múu ñná imyéénune
 ímíñeúvú meenu pamévakeré iwájýnema.

15 Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaajácú
 Ejtéépanáké éhnée Acááyá iññúji múnáadítyú
 ihyájkímuma tujkénú Píívyéébé icyánejcúvú
 pájtyéébeke. Aabe muurá diitye ihyájkímuma
 ímí piáábohíjcyá téhulle íjcyame ménahbémuke.
 16 Áámeke múu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye
 Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyámeke múu
 avyéjuulléhi.

17 Muuráhjáa diibye Ejtéépanaa, Potonáátoo, Acáicoo, éhdume tsaímíyé oke píaabó ílle ámuha meijcyaca oke mepíáábóíyónetu. 18 Aame oke tsápítohiíjcyá ámúhakyéé itsápíjtsódu. Aane ímí ó ijtsúcunú tehdújuco. Tehdu néémeke múu avyéjuulléhi.

19 Áhdure ámúhake ó úúballé Áátsiá iíñújiri íjcyané cahcújtso múnaa ámúhake dúúruváne. Téhdure Akííramútsí Pírítsíírama ámúhake duurúváhi. Áhdure diityétsi jávú píhcyáávehíjcyámé ámúhake duurúváhi. 20 Pámeere íchíi múnaa ménahbémú ámúhake duurúváhi. Téhdure tsamééré méduurúvajcátsi.

21 Aane íñe ámúhake o pítyajcóné páñetu oo Páávoró ó caatúnúhi.

22 Aabe o néé Ávyéjuube Jetsocríjtoke wájyútúmé hallúrí tsúúca ímityúné íjcyane. Aabe ihdyu óvi tsájucóó Máavyéjuúbe.

23-24 Muurá mítyane ámúhake ó wajyú díbyeéjté ámuha meijcyámeke. Áhdícyane ihdyu óví díbyeréjuco ámúhake píaabóne. Áyu tehdújuco.

Píivýéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48